LA MULȚI ANI DOMNULUI GABRIEL CONSTANTINESCU,
CTITORUL ȘI PATRIARHUL *PUNCTELOR CARDINALE*,
CARE DE LUNA ACEASTA ARE 88 DE ANI ! *(Redacția)*

credință
iubire
speranță

PUNCTE CARDINALE

ANUL XIX
Nr. 11/227
NOIEMBRIE
2009
16 PAG. – 3 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NATIONAL-CRESTINĂ

Circulație în afara României: AUSTRIA, GERMANIA, GRECIA, FRANȚA, ELVEȚIA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

CRIZA APRINDE REVOLUȚIA ÎN PRESĂ

Cel puțin pentru presă, criza economică are valoare de revoluție. Și la revoluție, ca la revoluție: victime omenești, pagube materiale, răsturnarea valorilor, schimbarea instituțiilor... Partea neagră e dată de suferință, partea roz aparține, eventual, viitorului.

Una peste alta, orice revoluție aduce, pe lângă durere și abuz, și multă speranță.

Criza economică a grăbit lucrurile, în cazul presei, într-o direcție spre care oricum mergeam.

Presa e lovită greu de criză. Pe de o parte, pentru că majoritatea covîrșitoare a publicațiilor se bazau pe publicitate, or industria de publicitate a cunoscut un recul groaznic. Pe de altă parte, difuzorii, rău-platnici dintotdeauna, au provocat un blocaj financiar, căci încasează, dar, din pricini numai de ei știute, nu întorc banii la furnizorii editori.

Rodipet a capotat și a lăsat buzunarele tuturor mai goale. Dacă va putea fi readusă pe linia de plutire, ne va costa pe toți o grămadă de bănet, în timp de Awdi, arabul căruia guvernul Năstase i-a făcut cadou Rodipet-ul (inițial, rețea a statului), huzurește prin America.

Nici Hiparion nu se simte prea bine, deși a rămas principalul angrosist de presă, și plătește cu țîrîita, numai după crizele de nervi, alternate de rugămințile plîngăcioase și acțiunile în instanță ale furnizorilor. Ceilalți difuzori contează mai puțin.

Nu intru în detalii, dar fapt este că publicații care, pînă mai ieri, erau pe cai mari azi sînt cu un picior în groapă. Drept pentru care patronatele au trecut la reduceri drastice: de salarii, de personal, de costuri curente.

De vreun an încoace, toate marile trusturi au făcut concedieri masive. Asta a fost etapa cea mai dureroasă. Mai ales că operațiunea nu a avut la bază, în prea multe cazuri, criterii de competență.

A doua măsură, în legătură directă cu prima: au fost blocate angajările. După știința mea, doar *Adevărul*, *România liberă* și *Evenimentul zilei* au mai făcut angajări în ultimele luni. Însă acum nici aceste ziare nu mai angajează. Așa se face că mulți ziariști buni au rămas fără slujbă – chiar dacă ziarele continuă să mustească de incompetenți, la toate nivelurile.

A treia etapă a fost închiderea unor publicații. Alți șomeri și alți cititori văduviți de produse care le plăceau.

Toate acestea au forțat breasla la reorientare. Mulți jurnaliști cunoscuți au trecut exclusiv (sau preponderent, că unii mai au colaborări sporadice cu publicații pe print) pe internet: Cristian Grosu, Tiberiu Lovin, Dan Tapalagă, Mirela Corlățan, Dan Badea, Cristi Șuțu, Florin Budescu, Mihnea Măruță, Petrișor Obae, Iulian Comănescu, Nicoleta Savin, Bogdan Comaroni, Răsvan Moldoveanu, Adrian Pătrușcă, Pavel Lucescu...

Sorin Ovidiu Vîntu a simțit dincotro bate vîntu și a anunțat că de-acum investește numai în on-line, printurile urmînd să se descurce cum or putea. Așa că, după alegeri, se așteaptă închiderea ziarelor *Gardianul* și *Ziua* (care îi aparțin lui SOV prin interpuși) și mutarea pe on-line a *Cotidianului*.

Deunăzi, trustul lui SOV a anunțat că renunță la editarea revistelor *Tabu*, *Bucătăria pentru toți*, *Aventuri la pescuit*, *Superbebe* și *24Fun*, iar acestea vor fi preluate de managerii lor. După informațiile mele, *Bucătăria pentru toți* și *24Fun* sînt singurele încă profitabile.

În paralel, trustul Realitatea-Cațavencu a dezvoltat mult compania F5X-media, care se ocupă numai de mediul virtual. Mai mult, a recuperat o serie din foștii comentatori ai *Cotidianului*, care n-au putut lucra cu Nistorescu, pentru care a făcut o platformă de bloguri. Și nu doar ca să le dea un loc unde să scrie, ci pentru că a înțeles că importanța mediului virtual e în creștere.

Dan Voiculescu a declarat și el, într-un interviu publicat azi de Tiberiu Lovin, că este interesat de presa pe internet.

Evenimentul zilei a alcătuit o redacție paralelă, care lucrează doar pentru ediția on-line a ziarului.

De asemenea, au fost deschise întreprinderi independente de jurnalism on-line. Și au toate șansele de reușită, *Hotnews* fiind un exemplu pentru asta (dintr-un site de revista presei a devenit principala agenție de știri on-line, în doar cîțiva ani – și nu discut aici despre cum își face treaba, ci doar că a avut succes).

Pe deasupra, începe să se simtă și în România că, dacă nu ești pe net, nu exiști. Nevoia de a obține rapid informația, viteza de difuzare a știrilor pe internet, comoditatea cu care ne-au învățat deja motoarele de căutare, toate ne obligă să avem și o față virtuală pentru brand-ul personal, pentru ong-ul sau firma la care lucrăm, pentru proiectele majore în care sîntem implicați, pentru hobby-urile noastre... De aceea, s-au înmulțit, printre altele, blogurile de calitate ținute de scriitori, jurnaliști de top sau specialiști în diverse (de la economie și arhitectură pînă la sticlărit și artă plastică).

O serie de bloggeri cîștigă deja bani din publicitatea on-line, pentru că au trafic mare. Publicitatea on-line este și ea în creștere față de cea pe print. Deocamdată, această schimbare se simte mai mult în Vest. În România sînt încă diverse hibe care ne întîrzie și aici, ca în toate domeniile. Dar se va întîmpla și la noi.

Pentru că se înregistrează o reorientare a investițiilor spre internet și pentru că tot mai mulți jurnaliști valoroși măresc credibilitatea informațiilor vehiculate în spațiul virtual, e firesc să fie redirecționată și publicitatea.

Din păcate, libertatea este greșit înțeleasă și de majoritatea internauților, care sufocă forumurile publicațiilor cu vulgarități și ticăloșii și care fac să înflorească pe bloguri calomnia, insulta și manipularea grosolană. Așa încît era firesc să apară inițiative de reglementare a internetului.

Personal, mă tem că încercarea de a pune reguli din afară, adică prin instrumente politice, aici, ca și în presă, poate duce foarte ușor la cenzură. Așa că ar fi bine dacă am reuși să ne autoreglementăm. N-am prea făcut-o în presa clasică, să-i zic așa, încît mă îndoiesc că o vom face în cea on-line.

Tendința de a da hîrtia pe net nu mă sperie. Nu cred că presa pe print va dispărea. Chiar dacă vom ajunge să avem cu toții acces la știri în timp real pe telefonul mobil, vor exista suficient de mulți oameni care vor prefera să citească un ziar sau o revistă pe hîrtie. Unii vor face din asta un tabiet, alții – un semn de distincție. Și sper că asta va duce la o rafinare a presei pe print, la o înnobilare a ei. Mondenitățile și noutățile politice pot fi aflate la radio, la televizor sau pe netul accesat de pe mobil, dar analizele de calitate, reportajele profunde, interviurile substanțiale, anchetele de amploare, nu. Pentru acestea din urmă va fi în continuare nevoie de un suport de hîrtie. Cum va fi nevoie și pentru cărți. Nimeni nu va sta să citească un roman de dragoste sau o culegere de eseuri politice pe internet. Și nici plăcerea de a citi o carte ca un obiect frumos nu va putea fi înlocuită cu lectura lor pe foi scoase la imprimantă. Cititorii adevărați vor păstra ritualul de a ține în mîini o carte cu coperte frumoase, de a răsfoi ușor un ziar cu o cafea în față... Ba s-ar putea ca pentru mulți presa pe hîrtie să fie un semn de rezistență în fața consumerismului, a *fast-life*-ului, și de noblețe spirituală. Așa că n-are decît să pună Google toată literatura lumii pe internet și să devină doar on-line 90 la sută din ziare.

Nici o revoluție nu a nimicit conservatorii.

Claudiu TÂRZIU

GABRIEL CONSTANTINESCU

88

În d-l Gabriel Constantinescu mie îmi place să văd, înainte de toate, o icoană vie a datoriei împlinite: față de Dumnezeu, față de neam, față de generația sa mucenicită, față de propria conștiință morală și intelectuală. Nu există mai înalt eroism și mai autentică noblețe decît să trăiești pentru a-ți împlini datoriile în mijlocul unei lumi care aproape că nu mai știe altceva decît să-și cerșească drepturile (mai mult sau mai puțin iluzorii).

Pentru d-l Gabriel Constantinescu Dreapta nu este o simplă opțiune politică, ci în primul rînd o bună așezare în existență. O dreaptă românească autentică și cu adevărat primenitoare nu va căpăta contur și consistență decît atunci cînd, urmînd modelul uman întruchipat de un Gabriel Constantinescu și de cei din aceeași plămadă, va ști să se ridice jertfelnic de la ideologie la asumare existențială.

A fost o șansă pentru noi toți, cei grupați de-a lungul anilor în jurul *Punctelor cardinale*, să ucenicim prietenește pe lîngă un astfel de maestru discret și ireproșabil. Și dacă am reușit să ajungem cu *Punctele cardinale* în pragul anului 20, aceasta se datorează în cea mai mare măsură încăpățînatei sale vrednicii, care a iradiat cumva și asupra celor apropiați, temeluind o adevărată familie de suflet și de credință.

Pe 5 noiembrie 2009 d-l Gabriel Constantinescu a împlinit 88 de ani. Pentru că i-a plăcut mereu să se ascundă ca persoană îndărătul misiunii sale, chiar cititorii constanți ai *Punctelor cardinale* și ai cărților pe care le-a publicat, amăgindu-se că îl cunosc, știu despre el mai puține decît s-ar cuveni. De aceea poate că nu-i de prisos un scurt *memento* biografic în acest cadru aniversar.

Născut în 1921, fiu al scriitorului sibian Paul Constant (1895-1981), Gabriel Constantinescu a fost ofițer în vechea armată regală a României și a trecut prin toate „vămile" odioasei istorii a secolului XX: frontul de Răsărit, prizonieratul la ruși (Oranki, Mănăstîrca, Krasnigorsk, Gorki, Mariteiska, Marșansk), temnițele comuniste din România (Securitatea Sibiu, Ministerul de Interne, Jilava, Aiud, Canal-Peninsula, Baia Sprie, Valea Nistrului, Lugoj, Gherla) și domiciliul obligatoriu în Bărăgan (Satu Nou-Viișoara), marginalizarea socio-profesională și permanentele hărțuieli ale Securității de pînă în 1989. Căsătorit tot cu o fostă deținută politic, Maria Blaj, este tatăl a două fete, Ligia-Mihaela și Eugenia-Tatiana, iar după 1989 și bunicul a două nepoate, Maria-Andreea și Cristina-Maria. În pofida grelelor încercări, a reușit, după ce făcuse studii de Filosofie în scurtul răgaz de libertate, să obțină la o vîrstă înaintată licența în Cibernetică. În ianuarie 1990 a întemeiat la Sibiu revista *Puncte cardinale*, al cărei director este și astăzi, și care a apărut fără întrerupere timp de 19 ani. A debutat editorial cu volumul *Filosofia arabă a istoriei. Ibn Haldun* (Ed. Anastasia, București, 1996), teză de doctorat în Filosofie. A publicat, între altele, volumele *Evreii în România (secolele XVI-XX)* (Ed. FRONDE, Alba-Iulia – Paris, 2000), *Gîlceava anticomunistului cu lumea. Cronica unui deceniu de tranziție* (Ed. Christiana, București, 2002) și *Șah la rege. Declinul monarhiei române în secolul XX* (Ed. Christiana, București, 2007), iar alte cîteva volume își așteaptă, aproape definitivate, editorul.

„Hrisovului de suflet" de pe pagina alăturată, alcătuit de un grup de seniori ai luptei anticomuniste și ai idealurilor național-creștine, ne raliem și noi, ce mai tineri și mai puțin încercați, cu toată admirația și recunoștința, făgăduind să construim mai departe pe temelia pe care „Patriarhul *Punctelor cardinale*" a așezat-o unei posibile drepte creștine românești demne de jertfele trecutului și de un alt viitor european decît cel moșit astăzi de o stîngă patibulară, căreia am fost și îi rămînem cei mai ireductibili adversari.

Răzvan CODRESCU

Hrisov de suflet

Iubite Domnule Gabriel Constantinescu,

Noi, camarazii din aceeaşi generaţie,
care am împărtăşit, după puteri, acelaşi crez
şi aceleaşi suferinţe, dar ne-am şi nutrit cu aceleaşi nădejdi, ne bucurăm
să Vă putem fi aproape la împlinirea a 88 de ani, dorindu-Vă din toată inima
sănătate, pace lăuntrică şi zile îndelungate.
De aproape douăzeci de ani Vă citim cu admiraţie şi recunoştinţă în paginile
Punctelor cardinale şi am ajuns demult să Vă socotim "conştiinţa noastră
mai bună". Suntem mândri de Dumneavoastră şi de revista pe care aţi clitorit-o,
căci prin această realizare misionară, fără egal în presa de dreapta din România
postcomunistă, se legitimează o întreagă generaţie mucenicită, cu vii şi morţii ei.
Nu vă ascundem că nutrim cu toţii speranţa să se găsească o soluţie
prin care revista să meargă mai departe, pe linia de rectitudine pe care
i-aţi imprimat-o şi pentru care nu ne îndoim că Vă vor pomeni cu reverenţă
multe generaţii viitoare.
Cu toţii simţim şi mărturisim că pe faţada casei din Calea Dumbrăvii 109
(devenită de atâta vreme adresa noastră de suflet) s-ar cuveni să stea mâine,
alături de placheta omagială Paul Constant, şi placheta omagială
Gabriel Constantinescu, ca mărturie despre vrednicia şi continuitatea
unei familii româneşti care s-a înnobilat prin spirit - şi a înnobilat totdeodată
cetatea Sibiului şi marea familie creştinească a Dreptei naţionale.
V-am fost şi Vă rămânem alături, cu inima şi cu mintea,
cu cât mai putem noi face şi dărui, şi ne rugăm lui Dumnezeu
să Vă înmulţească puterile, în răspărul vremii şi al vremurilor,
ca să dăinuiască ceea ce este şi să rodească însutit ceea ce va dăinui.
Vă îmbrăţişam cu prisosul dragostei noastre îndatorate
şi cu cele mai drepte nădejdi, mulţumindu-Vă şi pentru ce aţi fost,
şi pentru ce veţi fi de acum înainte.

La mulţi ani Patriarhului Punctelor Cardinale !

P.S. Împreună cu generaţia de aur rămasă încă pe baricade, uniţi prin aceleaşi
sentimentede admiraţie şi recunoştinţă,
ne-am luat îndrăzneala de a semna şi noi,
mai tineri sau mai puţin tineri admiratori care Vă iubim.
Demostene Andronescu, Mircea Brastaviceanu, Erast Călinescu, Răzvan Codrescu,
I. V. Damandi, Angelica Ilie, Radu Mărculescu, Teofil Mija, Lucian Popescu,
Viorel Pană, Lia Pană, Marcel Petrişor, Nicolae Popa, Dionisie Stoenescu,
Serban Suru, Claudiu Târziu, Zaharia Udrea,
Pr. Ion Vladovici, Raul Volcinschi

Fundătura politică a României din pragul anului 2010, adică de la capătul a două decenii de politicianism postcomunist, nu poate fi înțeleasă corect, în toată sinistra ei gravitate, decât prin raportare la întregul traseu penibil al vieții publice românești de la evenimentele din decembrie 1989 încoace. Textul care urmează ne oferă această necesară rememorare critică, dintr-o largă și echilibrată perspectivă de dreapta, chemându-ne implicit, cu glasul testamentar al unei întregi generații senioriale, la acel plus de răspundere civică și morală față de care vom continua să rămânem și-n următorii 20 de ani rușinea Europei și a propriei noastre istorii. ***(R. C.)***

REMEMBER ELECTORAL ROMÂNESC: 1990-2009

Gabriel CONSTANTINESCU

Primele alegeri parlamentare și prezidențiale din România postdecembristă au avut loc pe data de 20 mai 1990, adică la o distanță de cinci luni de la lovitura de stat în urma căreia Nicolae Ceaușescu a fost înlăturat de la putere și – pentru ca înlăturarea să fie ireversibilă – asasinat după un simulacru de proces. Din păcate, însă, rezultatele acelui scrutin au adeverit încă o dată valabilitatea preceptului cinic, specific tuturor pseudo-democrațiilor, care afirmă că „succesul într-o consultare a corpului electoral nu depinde de preferințele alegătorilor, ci de interesele celor ce organizează alegerile". Or, în România, la sfârșitul anului 1989, puterea politică nu a fost preluată de opoziția anticomunistă, ca în Ungaria, Cehoslovacia și Polonia, ci de fațiunea anticeaușistă din Partidul Comunist Român. Această fațiune, obedientă Moscovei (unde de altfel a și fost concepută, organizată și sprijinită logistic lovitura de stat), alcătuită din veterani ai partidului, având în frunte triumviratul Ion Iliescu, Silviu Brucan și Petre Roman, a organizat și supravegheat desfășurarea scrutinului din 20 mai 1990 – Duminica Orbului.

În capitolul intitulat „Triumful în alegeri al FSN" din remarcabila lucrare *Furtul unei națiuni*, Tom Gallagher ne reamintește rezultatele acestui nefericit scrutin, care și-au pus implacabil pecetea pe evoluția politică a României postceaușiste: „Rezultatul scrutinului din 20 mai a arătat că FSN a fost opțiunea covârșitoare a marii majorități a alegătorilor. Într-o prezență la urne de 86%, Iliescu a primit 85,1% din voturi și astfel a fost ales președinte al României din primul tur de scrutin... În acest timp FSN a obținut 61% din voturi în alegerile parlamentare, lucru care avea să-i permită să elaboreze o nouă constituție – principala sarcină a legislativului bicameral – pe potriva propriilor gusturi". Și pentru ca informația cu privire la grosolana farsă electorală din Duminica Orbului să fie completă, trebuie să menționăm faptul că Ion Iliescu, spre deosebire de Nicolae Ceaușescu, chiar a avut de înfruntat contracandidați pentru funcția de președinte al României. Pentru uzul Occidentului, spre a fi considerată legitimă, noua putere politică, instalată la cârma țării după înlăturarea lui Nicolae Ceaușescu, a abolit principiul „partidului unic", dând dezlegare la „pluralismul politic", element definitoriu pentru o democrație autentică. În urma acestei măsuri, rămășițele „partidelor istorice" – PNL și PNȚ – s-au grăbit să revină pe scena politică și reprezentanții lor, Câmpeanu și Rațiu, ne reamintește în continuare Tom Gallagher, „au reușit să obțină numai 12%, respectiv 4,3% din voturi". Încă ne mai sună în urechi sinistra lozincă de atunci: „Iliescu te votăm, te votăm tot neamu', ca să moară de necaz Rațiu și Câmpeanu!"...

Comentând rezultatul acestor alegeri, filozoful francez Jean-François Revel face următoarea remarcă în lucrarea intitulată *Revirimentul democrației*: „Proiectul gorbaciovist [*perestroika* și *glasnost* – n. n.] s-a realizat o vreme în România și în Bulgaria, unde partidul comunist s-a putut debarasa de vechii tirani, pentru a aduce la putere niște lideri mai puțin monstruoși, schimbând numele partidului și descurcându-se ușor în câștigarea alegerilor. În orice caz, președintele român Ion Iliescu a avut neîndemânarea de a se face ales, la 20 mai 1990, printr-un incredibil 85 la sută din voturi. Era o victorie «zdrobitoare», în toate sensurile cuvântului, și foarte jenantă pentru prietenii săi de la Moscova".

Într-o societate normală, clădită pe temelia unei democrații autentice, cei doi factori care participă la realizarea procesului electoral – masa alegătorilor și instituțiile care organizează alegerile, asigurând formal buna lor desfășurare – sunt entități complementare. Dar România postdecembristă, ieșită de-abia de cinci luni din iadul comunist, nu a fost un corp social sănătos, ci unul bolnav, grav afectat de acțiunea de îndoctrinare sistematică cu ateismul ideologiei marxiste și traumatizat de regimul de represiune și teroare la care a fost supus decenii de-a rândul. O realitate tragică, pe care același Jean-François Revel ne-o înfățișează folosind o sugestivă metaforă: „«Revoluțiile contra Revoluției» [sintagmă folosită pentru mișcările anticomuniste care au avut loc în statele satelite Moscovei – n. n.] s-au desfășurat într-un spital de răniți grav. Este lupta unor invalizi care încearcă să-nvețe din nou să meargă, sau măcar să șchiopăteze. Nu e nicidecum antrenamentul unor campioni porniți înspre atingerea unor performanțe superioare. Tragica lor istorie ne învață cât de scump se plătește aneantizarea libertății, fie și numai pentru câteva decenii".

La polul opus acestei mase de „bolnavi grav" chemate să-și aleagă reprezentanții se găseau instituțiile statului al cărui rol trebuia să se limiteze la organizarea cadrului optim pentru desfășurarea scrutinului. Dar, după cum corpul electoral era evident total incapabil pentru a-și exercita drepturile civice, tot astfel și instituțiile statului erau structural incapabile să asigure climatul de neimplicare politică necesar desfășurării unor alegeri cu adevărat libere. Erau instituțiile preluate de la regimul comunist fără schimbări nici la nivelul cadrelor de conducere, nici și în componența personalului de execuție. „Tovarășii se leapădă de ideologie, dar păstrează puterea", este formularea sugestivă prin care Tom Gallagher subliniază stabilitatea și continuitatea instituțiilor preluate de la regimul comunist în anii „democrației originale". În acest context politic, dacă „lepădarea de ideologie" este îndoielnică, trebuie subliniat că nici nu era de conceput ca Ion Iliescu, ca și Silviu Brucan, Gheorghe Apostol sau Alexandru Bârlădeanu, personaje ale căror nume nu pot fi disociate de procesul de instaurare și consolidare a regimului comunist în România, să se fi putut dezice de crezul politic pe care l-au slujit cu abnegație și dăruire toată viața.

Adevărul este că participarea acestor vârfuri ale nomenclaturii comuniste la constituirea FSN a reprezentat garanția că la adăpostul acestei denumiri existența Partidului Comunist era asigurată pe mai departe. Iar cât privește ideologia, concesiile făcute prin acceptarea pluralismului politic și libertății de expresie nu afectau puritatea doctrinară dacă erau riguros controlate și interpretate „dialectic". Acest subterfugiu politic a fost intuit de mulți români, dar meritul de a găsi soluția care să-l contracareze i-a revenit lui Corneliu Coposu. El a încercat să determine partidele din opoziție, respectiv PNL și PNȚ, să boicoteze alegerile. O acțiune judicioasă, menită să atragă atenția atât românilor că FSN nu este altceva decât PCR sub altă denumire, precum și Occidentului că „alegerile libere" din România sunt o farsă regizată cu dibăcie de aceleași cercuri care au pus la cale lovitura de stat botezată „revoluție". Din păcate, Radu Câmpeanu, președintele PNL, a respins ideea boicotului, ca de altfel și fruntașul PNȚ Ion Rațiu. Urmările acestei obtuzități politice se cunosc: triumful în alegeri al FSN, asociat cu imposibilitatea de a le contesta. „În alegerile parlamentare, liberalii au dobândit 6,4% din voturi, iar PNȚ abia s-a târât cu 2,6%", ne reamintește Tom Gallagher. Atât le-a oferit Ion Iliescu „istoricilor", pentru a-i ridiculiza!

Dar consecința cea mai gravă a eșecului dezastruos suferit de partidele istorice în competiția politică cu Partidul Comunist (schimbarea denumirii în Frontul Salvării Naționale nu a însemnat și schimbarea identității) nu a fost eșecul în sine, ci faptul că prin această acceptare i-a oferit acestuia legitimitate deplină. O legitimitate pe care România adevărată, peste capul „istoricilor", a contestat-o cu vehemență, „fenomenul Piața Universității" fiind emblematic pentru starea de spirit a majorității populației lucide. Lipsită însă de lideri de orientare radical anticomunistă, de un program de luptă politică în acest sens și de o organizare capabilă să înlocuiască demonstrațiile haotice prin care românii își descărcau obida, strigând până la epuizare „Jos comunismul!", „opoziția" s-a dovedit incapabilă să reacționeze în fața măsurilor prin care FSN și-a consolidat poziția „emanată".

Încă înainte de „triumful în alegeri", Ion Iliescu a reintrodus spiritul autoritar în actul de guvernare. „Convingerea protestatarilor anticomuniști – scrie Tom Gallagher în lucrarea menționată mai înainte – că niște schimbări pur cosmetice lăsau intacte vechile structuri ale puterii s-a întărit atunci când forma serviciului de informații care urma să înlocuiască poliția politică a lui Ceaușescu, Securitatea, a început să devină clară în cursul lunii aprilie. Serviciul Român de Informații (SRI) urma să folosească 6.000 de oameni din personalul de 15.000 care aparținuse Securității până în decembrie 1989. Dar pentru a preîntâmpina criticile s-a afirmat că Securitatea vechiului regim fusese desființată, un lucru la fel de fals ca pretenția că FSN nu avea nici o legătură cu partidul care fusese forța conducătoare în societatea românească până în decembrie trecut".

Dar adevărata demonstrație de forță, prin care Ion Iliescu a ținut să le atragă atenția oponenților săi că „el este stăpânul" a fost „mineriada din 12-15 iunie". Relatarea acelor tragice evenimente de către Jean-François Revel are darul să dezvăluie adevăratul chip al lui Ion Iliescu: „Travestiții români nu au renunțat la teroare. Au folosit-o din plin și fără scrupule în săptămâna 11-17 iunie 1990 la București, unde au adus formațiuni de asalt compuse din așa-ziși mineri, mulți dintre aceștia fiind agenți ai Securității, care au ucis și au lovit cu drugi de fier, zile de-a rândul, manifestanți și simpli trecători, au spart sedii de partide, au lovit lideri politici ai opoziției. Însăși frazeologia travestiților a regresat înspre cele mai vechi stadii ale stalinismului: manifestanții care cereau pluralismul autentic și libertatea efectivă de expresie au fost numiți «fasciști» care ascultă de «ordine venite din străinătate». Ion Iliescu a mulțumit public falșilor mineri veniți «să apere revoluția». Ca de obicei, Occidentul a oftat vag. Rezultatul practic a fost menținerea la putere a comuniștilor; ba mai mult: restabilirea monopolului pierdut – sau măcar amenințat – în ianuarie".

Principala sarcină a primului Parlament ales prin „alegeri libere" după îndelungata noapte comunistă a fost elaborarea unei constituții: „Legea fundamentală care stabilește principiile și normele de bază ale unui stat și ale relațiilor dintre popor și guvernarea sa, precum și ale drepturilor și libertăților cetățenilor". Arhitectul-șef al acestui document prin care „cetățenii unei națiuni definesc condițiile exercitării puterii politice, reglementează mecanismul reprezentării lor și modul de control asupra guvernării, precum și suma drepturilor și libertăților proprii" a fost un obscur universitar – Antonie Iorgovan – tributar ideologiei marxiste. Dar, în pofida numeroaselor ei deficiențe, Parlamentul o va aproba și, pe 9 decembrie 1991, o va aproba și electoratul.

Cu toate că Parlamentul ales în mai 1990 avea unica obligație de a înzestra România cu o Constituție, activitatea lui s-a prelungit până la 21 septembrie 1992, când corpul electoral a fost chemat să-și desemneze o nouă garnitură de reprezentanți. În acest răstimp de 2 ani, au avut loc o serie de evenimente și prefaceri, care vor influența substanțial evoluția ulterioară a României.

În primul rând, intenția președintelui Ion Iliescu de a readuce România pe orbita Moscovei a suferit un eșec.

☛

Aşa cum relatează ziaristul Emil Hurezeanu în articolul intitulat „Sfârşitul continuu", publicat în cotidianul *România liberă* din 14 iunie 2007, „Cheia de bolta a acestei realinieri a fost Tratatul româno-sovietic semnat în primăvara anului 1990 de Iliescu şi Gorbaciov, prin care partea română accepta – singura din Europa răsăriteană – ca eventualele alianţe prooccidentale de securitate ale ţării să fie aprobate de Moscova. Dar prăbuşirea, totuşi neaşteptată, a URSS în decembrie 1991, urmată de conflictele din Iugoslavia, ale căror rezultate au fost tot mai mult influenţate de occidentali, au dus la schimbări şi în România".

În al doilea rând, opoziţia anticomunistă a mai prins viaţă şi, grupată în jurul PNŢCD, a format alianţa Convenţia Democratică din România (CDR), care a devenit o forţă politică în măsură să înfrunte comunismul rezidual coordonat de Ion Iliescu.

Şi, în al treilea rând, faptul cel mai îmbucurător pentru opoziţia anticomunistă a fost apariţia unor disensiuni ideologice la vârful conducerii FSN, protagoniştii conflictului fiind Ion Iliecu şi Petre Roman. Cauza neînţelegerilor: îndepărtarea lui Petre Roman de la linia riguros marxistă. Şi cum în interiorul FSN se conturase deja o facţiune care împărtăşea vederile acestuia, Ion Iliescu, pentru a lichida „deviaţionismul de dreapta" în partid, a recurs din nou la infailibila sa metodă de convingere: minerii. În septembrie 1991, detaşamentele de şoc alcătuite din mineri au invadat din nou capitala, cerând capul primului ministru. Pe 16 octombrie, Petre Roman îşi prezintă demisia din fruntea guvernului, în locul lui fiind numit un specialist în economie, Teodor Stolojan. O schimbare care nu a avut darul să pună capăt problemelor din partid.

Confruntat cu posibilitatea de a-i fi contestată calitatea de preşedinte al partidului, dar şi cu riscul de a nu fi desemnat candidat la apropiatele alegeri prezidenţiale şi parlamentare, Ion Iliescu a luat o hotărâre radicală. În aprilie 1992, schimbă denumirea partidului din FSN în FDSN (Frontul Democrat al Salvării Naţionale). păstrând în jurul său numai cadrele de nădejde, cei proveniţi din PCR, cu convingerile nealterate de tentaţiile unei democraţii, alta decât „democraţia originală" iliesciană. Vechea denumire, cea de FSN, va fi păstrată de noul partid înfiinţat de Petre Roman.

Consecinţele acestei scindări vor deveni evidente la alegerile din 27 septembrie 1992, la care candidatul FDSN, Ion Iliescu, nu a obţinut decât 47% din preferinţele electoratului, fiind nevoit să facă faţă unui al doilea tur de scrutin, înfruntându-l pe candidatul CDR, Emil Constantinescu, pe care-l va învinge, obţinând 61% din voturile exprimate. A fost însă o victorie à la Pyrrhus. Rezultatele obţinute la alegerile parlamentare vor dezvălui precaritatea poziţiei partidului său şi implicit a sa ca personalitate politică. Deşi FDSN s-a plasat pe primul loc, cele 27,7% procente obţinute nu i-au mai permis să facă singur guvernul. Cele 20 de procente obţinute de CDR, însumate cu cele 10 ale partidului lui Petre Roman, au constituit un sever avertisment pentru viitorul său politic. Cu toate acestea, Ion Iliescu va reuşi să domine raportul de forţe, dovedind că este un abil politician (nu un om politic). El va reuşi să-şi asigure sprijinul principalelor aşchii desprinse din PCR, anume PUNR (Partidul Uniunii Naţionale a Românilor), PSM (Partidul Socialist al Muncii) şi PRM (Partidul România Mare). Aceste trei partide, controlate fără rezerve de Ion Iliescu, împreună cu PDSR (Partidul Democraţiei Sociale din România – noua denumire pe care o va adopta FDSN), vor constitui o alianţă, devenind replica la Convenţia Democratică din România. În virtutea sorgintei ei comuniste, analiştii politici vor denumi această improvizaţie „Patrulaterul roşu".

Având astfel asigurată majoritatea în Parlament, Ion Iliescu i-a încredinţat formarea noului guvern lui Nicolae Văcăroiu, un vechi activist PCR, provenit din departamentul de planificare economică de pe vremea regimului Ceauşescu. Ostilă oricărei tentative de reformare a economiei centralizate, controlate de stat, „formula Iliescu-Văcăroiu", aşa cum o caracteriza Silviu Brucan, „a înaintat cu paşi de melc" pe calea distanţării de nefasta moştenire comunistă.

Pentru a preîntâmpina pe viitor o situaţie de criză, aşa cum a fost cea din 1992, Ion Iliescu a realizat că, în condiţiile unor inevitabile contacte şi legături cu valorile capitalismului, fidelitatea suporterilor săi nu mai poate fi asigurată prin „lozinci mobilizatoare", ci în primul rând prin avantajele pe care le poate oferi celor care îi asigură o poziţie dominantă în inevitabilele conflicte cu cei care îl contestau. În acest sens, pentru a-şi asigura autoritate în hinterlandul politic al partidului său, politicianul „sărac şi cinstit" l-a împânzit cu o reţea de „baroni locali", cărora le-a dat mână liberă să jefuiască avuţia naţională fără teama că vor fi traşi la răspundere pentru abuzurile şi excesele săvârşite. Într-un răstimp relativ scurt şi-a făcut apariţia o numeroasă categorie de oligarhi, „tagma jefuitorilor", oricând dispusă să-l sprijine fără rezerve. O convenţie tacită, prin care instituţiile puterii de stat asigurau imunitate acestei generaţii spontane de milionari, miliardari, latifundiari şi prosperi oameni de afaceri apărute după căderea lui Ceauşescu. O realitate tragică, pe care Aleksandr Soljeniţîn o caracterizează revoltat în următorii termeni: „Sistemul care ne guvernează este alianţa fostei nomenclaturi comuniste cu rechinii finanţelor, cu falşii democraţi şi cu Securitatea. Eu nu pot să numesc democraţie această cârdăşie. În fapt, este vorba de un hibrid abominabil, fără precedent în istorie".

Alegerile din 3 noiembrie 1996, la care românii l-au înlăturat pe Ion Iliescu de la preşedinţia ţării şi au pus capăt guvernării PDSR, ar fi putut să însemne începutul ieşirii din „consecinţele comunismului" şi totodată pasul hotărâtor în acţiunea de construcţie a unei democraţii autentice. Dar n-a fost dat să fie aşa. Un nefast complex de cauze a făcut ca speranţa să se stingă înainte de a prinde putere. Cei care ar fi trebuit să fie sufletul acestei mişcări de regenerare erau foştii deţinuţi politici. Pentru ei, însă, evenimentele din decembrie '89 au avut loc prea devreme pentru a intra în legendă şi prea târziu pentru a mai fi capabili să acţioneze. La această realitate se adaugă faptul că cele mai valoroase elemente ale rezistenţei active anticomuniste fuseseră exterminate în temniţe şi în lagărele de muncă forţată. Avem astfel explicaţia de ce conducătorii CDR au fost nevoiţi să apeleze la personalităţi care, deşi se recomandau ca democraţi convinşi, făcuseră parte din PCR, unele chiar cu trecut de activişti de partid. Aşa se face că atât noul preşedinte al României cât şi cei trei prim-miniştri care s-au succedat la conducerea guvernelor CDR au făcut parte din Partidul Comunist.

Dar nu numai atât. Întrucât democraţie înseamnă în primul rând cantitate şi abia pe locul doi calitate şi valoare, pentru a face faţă competiţiei cu „Patrulaterul roşu" au deschis larg porţile CDR, primind pe unii chemaţi, dar şi un număr considerabil de nechemaţi. Titlurile capitolelor în care Tom Gallagher analizează cei patru ani de guvernare CDR sunt grăitoare în acest sens: „În funcţie, dar nu la putere", „O coaliţie cu spinarea frântă" şi „Constantinescu în criză de timp". Apare limpede impotenţa CDR de a-şi îndeplini rostul pentru care fusese constituită (mai ales ca între timp murise şi principalul ei artizan, „seniorul" Corneliu Coposu).

Au urmat alegerile din 26 noiembrie 2000, în urma cărora Ion Iliescu se reîntoarce la Cotroceni, „acolo unde – remarcă maliţios Silviu Brucan, vechiul lui tovarăş – se simţea în elementul său, era fericit". Cât priveşte conducerea guvernului, aceasta i-a fost încredinţată noului preşedinte al PDSR, Adrian Năstase, „arogantul" şi ambiţiosul ginere al nomenclaturistului comunist Angelo Miculescu, fost membru al CC al PCR şi ministru în toate guvernele din era Ceauşescu.

Caracteristica definitorie a perioadei de patru ani de-a lungul căreia la cârma României s-a găsit cuplul Iliescu-Năstase a fost proliferarea corupţiei dincolo de orice limită. O racilă care nu a ocolit nici una dintre instituţiile statului: membrii guvernului, parlamentarii, reprezentanţii justiţiei şi ai ordinii publice, sănătatea şi învăţământul. Pe lângă termenii consacraţi pentru astfel de fapte, ca *fraudă* sau *mită*, limba română s-a îmbogăţit cu cuvinte noi, ca *tunul* şi *şpaga*, intrate în limbajul curent, precum şi în *mass-media*. Dar faptul cel mai grav în abordarea acestui flagel, devenit emblematic pentru societatea românească, îl constituie lipsa unor reacţii ferme faţă de corupţia generalizată. Dacă găinăriile mărunte sunt sancţionate prompt, cu cât te urci mai sus pe scara ierarhiei corupţiilor, cu atât mai mult scade posibilitatea ca ei, cei corupţi, să fie sancţionaţi de cei chemaţi să împartă dreptatea.

Consecinţa accentului pus, îndeosebi de deţinătorii puterii politice, pe îmbogăţire cu orice preţ a fost dezinteresul faţă de nivelul de viaţă al populaţiei, la noi mai scăzut ca nicăieri altundeva în Europa. Altfel spus, pe plan social, la un pol – bogăţie sfidătoare, la celălalt – sărăcie lucie. Aşa se explică de ce, la prima ocazie de a ajunge acolo unde munca are preţ, milioane de români şi-au luat lumea-n cap şi au plecat acolo unde li s-a oferit posibilitatea să trăiască mai omeneşte. "Căpşunarii", românii plecaţi mai întâi în Spania şi Italia la munci agricole, au ajuns să constituie un adevărat exod în masă, cu grave consecinţe sociale pentru familiile din mediul rural.

Lipsa celor 3 milioane de oameni în plină putere de muncă, dar şi conştienţi de drepturile lor civile şi politce, nu se face simţită numai pe plan economic, ci şi pe plan politic, corpul electoral din actuala Românie fiind văduvit de un numeros contingent de votanţi anticomunişti. O situaţie care ar fi putut fi evitată dacă după decembrie 89 partidele politice care au guvernat România ar fi aplicat principiul *restitutio in integrum*, redând ţăranilor proprietăţile care le-au fost jefuite prin colectivizare forţată.

În 2001, comuniştii "travestiţi", conduşi de acelaşi fatidic Ion Iliescu, vor schimba din nou denumirea partidului, rebotezându-l. Partidul Social Democrat, în intenţia de a i se uita originea şi identitatea. Dar nu se va schimba şi stilul de guvernare abuziv, nici nu se va pune capăt corupţiei practicate la toate nivelele. O realitate revoltătoare, care indigna populaţia ţării şi pe care Traian Băsescu, preşedintele Partidului Democrat, a stigmatizat-o prin sintagma „Sistemul ticăloşit". Şi cum spre sfârşitul anului 2004 se apropia şi sfârşitul guvernării PSD, prezumtivele partide de opoziţie, Partidul Naţional Liberal, condus de Teodor Stolojan, şi Partidul Democrat, condus de Traian Băsescu, au căzut de acord să pună bazele unei alianţe capabile să se opună tentativei lui Ion Iliescu de a-şi menţine partidul la guvernare. Astfel a luat fiinţă Alianţa „Dreptate şi Adevăr" (DA), denumirea voind să afirme valorile politice care lipseau din viaţa politică românească. În speranţa că Dreptatea şi Adevărul vor reuşi să îngenuncheze în sfârşit comunismul, lupta politică urma să se desfăşoare după următorul scenariu. Candidatul la preşedinţie, liberalul Teodor Stolojan, urma să-l înfrunte pe Adrian Năstase, preşedintele PSD, iar în cazul unei victorii, funcţia de prim-ministru urma să-i revină altui liberal, Călin Popescu Tăriceanu. Cu puţin timp înainte de data la care era programat scrutinul s-a produs un incident dramatic. Teodor Stolojan a suferit o cădere psihică şi a renunţat la candidatură, locul lui fiind luat în pripă de Traian Băsescu. O improvizaţie care nu prevestea nimic bun.

La alegerile prezidenţiale din noiembrie 2004, Adrian Năstase a primit cele mai multe voturi, dar nu suficient de multe pentru a depăşi pragul de 50%. A urmat un al doilea tur de scrutin, în care, după o confruntare dramatică, Traian Băsescu a triumfat.

La alegerile parlamentare, Alianţa DA a obţinut un scor modest, fiind depăşită de PSD. Pentru a se putea

(continuare în pag. 6)

REMEMBER ELECTORAL

(urmare din pag. 5)

forma totuşi guvernul, a fost nevoie să se recurgă la un compromis: constituirea unei coaliţii cu UDMR (Uniunea Democrată Maghiară din România, condusă de Marko Bela) şi cu PC (Partidul Conservator, condus de Dan Voiculescu, un notoriu om de serviciu al Securităţii, intrat în politică pentru a-şi proteja imperiul financiar creat prin fraudă şi corupţie).

Cum era evident că soluţie PNL-PD-UDMR-PC nu era viabilă, prin consens cu liberalii şi democraţii s-a stabilit ca după formarea unui guvern condus de Tăriceanu acesta să demisioneze pentru ca preşedintele Traian Băsescu să poată dizolva Parlamentul şi să convoace alegeri anticipate. Totodată, se stabilise ca după demisia guvernului cele două partide să fuzioneze, formând o puternică formaţiune de centru-dreapta, capabilă să pună definitiv capăt dominaţiei comuniştilor "travestiţi", conduşi de Ion Iliescu. Din păcate, liberalii nu au respectat nici înţelegerea cu privire la provocarea alegerilor anticipate, pentru ca Alianţa Da să obţină o majoritate clară în Parlament, nici angajamentul de a fuziona cu Partidul Democrat. Pentru a înţelege cum a fost cu putinţă încălcarea grosolană a unui *Gentlemen's agreement*, soldată cu consecinţe nefaste şi chiar dramatice de-a lungul ultimilor patru ani, o privire în ograda celor două partide este utilă.

Din capul locului trebuie să spunem că liberalii de astăzi nu au nimic comun nici cu Ion sau Ionel Brătianu, nici cu Vintilă Brătianu, nici cu Dinu Brătianu (acesta din urmă asasinat în temniţa de la Sighet chiar de precursorii actualilor comunişti care au susţinut fără rezerve guvernul Tăriceanu). Dar dacă insistăm în căutarea unui precedent al liberalilor de astăzi, ajungem la Gheorghe Tătărăscu, politicianul care, după ce a trădat valorile democraţiei, a devenit "homo regius", omul de încredere al lui Carol al II-lea, regele criminal şi dictator, iar după 23 august 1944 nu s-a dat înapoi de la a fi colaborator al regimului comunist, deţinând funcţia de vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri şi de ministru de Externe în guvernul Petru Groza. Şi ca să eliminăm orice dubiu cu privire la adevărata identitate a liberalilor din zilele noastre, următoarele informaţii furnizate de un material „samizdat" sunt edificatoare: „Famiglia liberală creată de Patriciu cuprinde numai astfel de curaţi liberali, pur sânge. Orban, odraslă de ofiţer de Securitate. Fotomodelul Tăriceanu, crescut de colaboratorul Securităţii Dan Amedeo Lăzărescu. Bogdan Olteanu, finul şi mâna dreaptă a lui Tăriceanu, nepot al Gizellei Vass, agenta NKVD direct implicată în dosare de crimă şi chiar cercetată după Revoluţie o perioadă, până când, misterios, dosarul s-a topit. Şi exemplele pot continua".

Evoluţia ulterioară a evenimentelor majore care au avut loc pe scena politică au confirmat incriminările de mai sus. La sfârşitul anului 2006, Tăriceanu a expulzat din guvern toţi miniştrii proveniţi din Partidul Democrat, înlocuindu-i cu personaje de o valoare morală şi profesională îndoielnică (va face vâlvă pe plan european înlocuirea ministrului de Justiţie Monica Macovei, recunoscută pentru intransigenţa cu care a încercat să combată corupţia, cu un trepăduş din suita baronului liberal de Iaşi). A fost momentul când conflictul mocnit dintre preşedinte şi premier a izbucnit cu violenţă. Următorii doi ani ai guvernului Tăriceanu au fost teatrul unui spectacol degradant, care a pus România într-o lumină defavorabilă în ochii partenerilor din Uniunea Europeană.

În această atmosferă tulbure, în care preşedintele Traian Băsescu nu se găsea în conflict doar cu foştii săi parteneri din Alianţa DA, ci în primul rând cu comunismul rezidual, care domina scena politică românească, împotriva căruia fusese construită Alianţa şi care acum sprijinea făţiş Partidul Liberal, pe 18 decembrie 2006 s-a produs o oarecare limpezire a apelor. Dând curs cererii societăţii civile de a adopta o poziţie fermă faţă de comunism, condamnându-l pentru genocidul împotriva poporului român, preşedintele Băsescu a instituit o comisie care să răspundă avizat solicitării şi să-i prezinte o "analiză a dictaturii comuniste în România". În baza acestui raport, de la înălţimea demnităţii ce-i fusese conferită de naţiune, preşedintele a rostit, în faţa Camerelor reunite ale Parlamentului, condamnarea solemnă a regimului comunist ca "regim nelegitim şi criminal". Cum, la data la care a fost rostită "condamnarea", majoritatea zdrobitoare a senatorilor şi deputaţilor era constituită din notorii membri PCR, ba chiar din descendenţi ai nomenclaturii şi Securităţii comuniste, Proclamaţia a fost primită cu o vădită ostilitate. Parlamentarii Partidului România Mare au încercat chiar să împiedice rostirea condamnării, iar tovarăşii lor din celelalte partide i-au aprobat tacit.

A fost momentul în care România comunistă şi-a dezvăluit iarăşi chipul ei cel mai hidos, iar reacţiunea acesteia nu va întârzia. Pentru curajul de a rosti Adevărul despre regimul comunist şi pentru îndrăzneala de a cere Dreptate, aducându-i în faţa justiţiei atât pe cei care au ordonat crimele, cât şi pe cei care le-au făptuit, Traian Băsescu trebuia să plătească cu propriul cap. Pentru a aduce la îndeplinire această sentinţă, pronunţată nu de un tribunal, ci de o ideologie care face eforturi disperate să supravieţuiască *in travesti*, prima măsură adoptată pentru decapitarea lui Traian Băsescu a fost reconstituirea "Patrulaterului roşu": o alianţă anti-Băsescu alcătuită din Partidul Social-Democrat, Partidul România Mare, Partidul Conservator şi Partidul Naţional Liberal. Complotul a fost organizat în culise de cele patru partide menţionate mai sus, iar în 19 aprilie 2007 a avut loc un adevărat "puci parlamentar". 322 de membri ai Camerei deputaţilor şi ai Senatului au votat suspendarea preşedintelui, urmând ca un referendum să decidă fie transformarea suspendării în demitere, fie să respingerea hotărârii Parlamentului. O lună mai târziu, românii, într-un rar consens de responsabilitate lucidă, au respins cu o majoritate zdrobitoare tentativa de a-l demite pe Traian Băsescu. Dar votul de la 19 mai 2007 nu a fost numai un vot de blam dat celor 322. În aceeaşi măsură, a fost un vot de blam dat „Sistemului ticăloşit". Dar mai presus de orice a fost votul prin care naţiunea a ratificat-o însăşi condamnarea regimului comunist ca "regim criminal şi nelegitim".

Perioada scursă de la tentativa de puci anti-Băsescu până la alegerile parlamentare din 2008 poate fi definită ca fiind la fel de grobiană ca toţi cei 18 ani de tranziţie spre nu se ştie ce. Aceiaşi parlamentari din categoria fostului "tovarăş Guşă" şi fostului "tovarăş Ceafă", deveniţi deputatul Guşă şi senatorul Ceafă, cărora investirea parlamentară le-a asigurat imunitate, s-au pus pe călători în străinătate pe banii contribuabililor, pe achiziţii de maşini scumpe, pe construit vile după vile, făcându-şi siesta în fotoliile comode ale sălilor de şedinţe, pentru ca apoi, trezindu-se între două căscaturi, să constate că nu este cvorum şi că se pot duce acasă. Acelaşi guvern alcătuit din ciurucuri, care la puţin timp de la instalare trebuie înlocuite – fie pentru incompetenţă, fie pentru corupţie. Dar mai cu seamă aceeaşi sărăcie care, pe scară largă, le anihilează oamenilor demnitatea, făcându-i să se umilească primind pomeni de la potentaţi patibulari ca Vanghelie, Becali sau Mazăre.

În acest climat politic şi mai ales moral s-a deschis campania electorală pentru alegerile din 30 noiembrie 2008. Pentru cel care doreşte să afle modalităţile de o obţine un fotoliu de parlamentar; titluri ca "Pentru 5000 E, vă garantez 50 de voturi" sau "Cum poţi să cumperi un loc în Parlament", apărute în presă, sunt edificatoare. Cât priveşte calitatea candidaţilor, oferta partidelor politice nu a diferit prea mult de cea de la alegerile anterioare, iar absenteismul – prin care electoratul a amendat inconsistenţa clasei politice – a bătut toate tristele recorduri anterioare. Două partide, Partidul Social-Democrat şi Partidul Democrat Liberal, au obţinut cam acelaşi scor. În urma lor, pe locul trei, Partidul Naţional Liberal, iar pe locul patru, Uniunea Democrată Maghiară din România. Celelalte partide, nereuşind să atingă pragul de 5%, n-au putut avea reprezentanţi în Parlament.

Cum nici unul dintre partide nu a obţinut majoritatea absolută (peste 50%), pentru realizarea unei majorităţi în Parlament, care să asigure stabilitatea viitorului guvern, s-a forţat soluţia unei alianţe destul de nefireşti (PDL-PSD), PNL-ul rămânând pe dinafară. Guvernul Boc, cu intenţii bune, dar rezultate slabe, a căzut în pragul prezidenţialelor, pe fondul unei crize generale tot mai puternic resimţite la toate nivelurile societăţii româneşti. Preşedintele Traian Băsescu şi-a mai pierdut şi el din popularitate, mai ales după penibilele alegeri europarlamentare (în urma cărora, la rând cu Gigi Becali sau C. V. Tudor, a ajuns în Parlamentul European şi... Elena Băsescu) şi după neinspiratele propuneri legislative privitoare la dezincriminarea prostituţiei şi a „drogurilor uşoare".

Acum ne aflăm în plină campanie pentru alegerile prezidenţiale din acest an. BEC-ul a validat 12 candidaţi pentru fotoliul de la Cotroceni: **Traian Băsescu** (PDL), **Crin Antonescu** (PNL), **Mircea Geoană** (PSD+PC), **Sorin Oprescu** (independent?), **Corneliu Vadim Tudor** (PRM), **Gigi Becali** (PNG), **Constantin Ninel Potârcă** (rrom independent), **Kelemen Hunor** (UDMR), **Ovidiu Iane** (PER), **Remus Cernea** (independent), **Constantin Rotaru** (Partidul Alianţa Socialistă) şi **Gheorghe-Eduard Manole** (independent). A fost respinsă o întreagă pleiadă de aventurieri mărunţi (*"aflători în treabă" independenţi*, cum bine i-a definit cineva): Sabin Bâltac, Cornel Cernoschi, Maria Zetea, Ioan Lascu, Nicolae Boancă, Marius Iulian Mirea, Doina-Elena Noghin, Ion Coja, Nicolae-Doru Popescu, Emil Stoenescu, Aurel Munteanu, Gheorghe Predescu, Nicolae Toteanu etc. (s-au spurcat românii la preşedinţie, nu glumă!).

Conform sondajelor de opinie, cele mai mari şanse de a se confrunta în turul al doilea le au Traian Băsescu şi Mircea Geoană (vorba celui dintâi: "Cu ce-or fi greşit românii de sunt blestemaţi să aleagă iarăşi între doi foşti comunişti?"). Într-o asemenea eventualitate, e desigur preferabil ca actualul preşedinte să mai rămână pentru încă 5 ani la Cotroceni, ca unul ce măcar a condamnat deschis comunismul. Şi probabil că aşa se va întâmpla, în pofida uzurii de imagine din ultima vreme.

În orice caz, avându-se în vedere inconsistenţa clasei politice, penibilul campaniei electorale, criza economică şi lehamitea acumulată în 20 de ani de dezamăgiri succesive, se scontează un nou record de absenteism – principial reprobabil şi îngrijorător pentru viitorul politic al ţării.

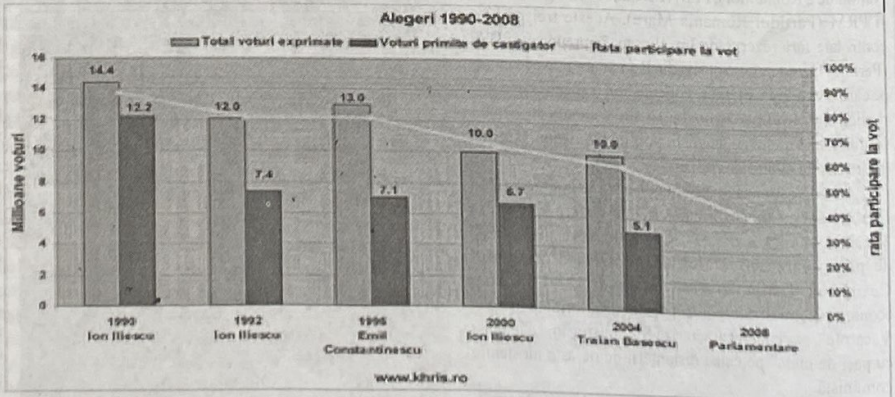

Din Duminica Orbului a lui 1990, când rata de participare la vot a fost de 86%, prezenţa la urne pentru alegerea preşedintelui a scăzut continuu: 1992 – 76%, 1996 – 76%, 2000 – 65%, 2004 – 58%. Pentru anul acesta este prognozată o participare de maximum 45% (*grafic apărut pe blogul d-lui Cristian Orgonas*).

DOCTORUL N. C. PAULESCU: 140 DE ANI DE LA NAŞTERE

"CEL MAI MARE INTERPRET ŞTIINŢIFIC AL DIVINITĂŢII"

"Vin deci să aduc înţelepciunii infinite prinosul de adoraţie al ştiinţei vieţii".
(Nicolae C. Paulescu)

Pe 30 octombrie 2009 s-au împlinit 140 de ani de la naşterea doctorului Nicolae C. Paulescu (1869-1931), adevăratul descoperitor al insulinei şi «cel mai mare interpret ştiinţific al divinităţii» (formulă prin care l-a definit colaboratorul şi editorul său interbelic dr. V. Trifu, dar care a fost larg colportată mai ales de către Părintele Galeriu, mare admirator al doctorului Paulescu).

Fiecare epocă, de când lumea, şi-a avut *prejudecăţile* ei. Ceea ce numim *mentalităţi* sunt, în primul rând, sinteze colective ale *prejudecăţilor dominante* într-un anumit moment istoric. Mentalitatea modernă, pe lângă prejudecata că nu ar mai avea prejudecăţi, se defineşte mai ales prin *prejudecata incompatibilităţii între adevărul ştiinţific şi adevărul religios, între valorile credinţei şi valorile cunoaşterii*. Adevărurile se extrag raţional şi experimental, dintr-o realitate limitată la ceea ce ne cade sub simţuri. Lumea e conjurată să răspundă schemelor noastre mentale şi posibilităţilor tehnice de care dispunem. Tot ceea ce nu intră în aceste cadre de recepţie şi interpretare, adică în sistemul curent de prejudecăţi, ofensează sau sperie. Spiritul rătăceşte printre fenomene, ignorând esenţele. Fizicul triumfă asupra metafizicului. Într-o lume atât de suficientă sieşi, de Dumnezeu nu mai e nici nevoie, nici loc. Rămâne doar mirarea difuză că, după atâta cumul de "deşteptăciune" şi "progres ştiinţific", lumea, în loc să se prefacă în "paradis", aduce tot mai mult a "infern"!

Dar fiecare epocă, de când lumea, a cunoscut, pe lângă curentul dominant al prejudecăţilor colective, şi *reacţiuni* individuale uneori complet izolate, fie revalorificând anumite sugestii viabile ale trecutului, fie anticipând anumite dezvoltări viitoare. Fiecare epocă şi-a avut *reacţionarii* ei, ce adeseori şi-au scandalizat contemporanii, dobândindu-şi însă marele merit de a fi împiedicat – sau măcar de a fi încercat să împiedice – încremenirea spiritului în sisteme de prejudecăţi. Adevărata dinamică istorică a culturii şi a civilizaţiei se datorează până la urmă nu majorităţilor înscrise în "convenţie", ci acestor minorităţi care o refuză.

Modernitatea şi-a avut şi ea, pe lângă atâţia apologeţi de duzină, adversarii sau *desfermecătorii* ei, ce au chemat-o să-şi conştientizeze limitele, să-şi cenzureze "uitările" şi să se autodepăşească din mers. Savantul român **Nicolae C. Paulescu** s-a numărat printre aceştia din urmă. El şi-a propus să combată mai ales prejudecata curentă a incompatibilităţii religiei cu ştiinţa. Nu de pe poziţii strict teoretice, cum au făcut-o alţii, ci din exerciţiul permanent al profesiei sale.

"Adevărata ştiinţă – afirma N. C. Paulescu – este cunoştinţa prin cauze, iar cine studiază cauzele secundare e forţat de însăşi logica ştiinţifică să se ridice până la cauza primă, adică până la Dumnezeu". Şi în altă parte: "Viaţa este efectul a două cauze imateriale: una, *cauza secundă* sau SUFLETUL – unică pentru fiecare fiinţă vieţuitoare; cealaltă, *cauza primă* sau DUMNEZEU – unică pentru totalitatea fiinţelor vieţuitoare". Astfel, în concepţia sa, "a demonstra existenţa unei cauze prime a vieţii, imateriale, unice şi infinit înţelepte – iată limita sublimă la care ajunge fiziologia. Această cauză primă este Dumnezeu. Omul de ştiinţă nu se poate deci mulţumi să zică: *Credo in Deum* [Cred în Dumnezeu]. El trebuie să afirme: *Scio Deum esse* [Ştiu că Dumnezeu este]".

În răspărul pozitivismelor contemporane, "ştiinţa" s-a smerit, cu N. C. Paulescu, dinaintea lui Dumnezeu, fără să înceteze de a fi "ştiinţă". Aceasta este marea lecţie pe care ne-a transmis-o profesorul Paulescu, dincolo de performanţele lui de laborator.

"Ştiinţa vieţii m-a determinat să afirm, într-o lecţie anterioară: «Cred în Dumnezeu». Aceeaşi ştiinţă mă determină astăzi să ada-ug: «Şi în Iisus Hristos»"...

Mesajul esenţial al vieţii şi operei lui N. C. Paulescu stă în această reliefare a *unităţii dintre natural şi supranatural*. Nichifor Crainic observa că pentru N. C. Paulescu "naturalul şi supranaturalul nu se exclud, ci se completează; Hristos n-a venit să strice natura, ci s-o desăvârşească. Căci natura e creaţia lui Dumnezeu, iar creştinismul e revelaţia aceluiaşi Dumnezeu".

Ştiinţa lui *Scio Deum esse* de aici începe.

Răzvan CODRESCU

«A TRĂIT CA UN MUCENIC ŞI A MURIT CA UN SFÂNT»

1869. Se naşte la 30 octombrie, la Bucureşti, Nicolae C. Paulescu.

1880. Urmează Liceul "Mihai Viteazul" din Bucureşti.

1888-1891. Urmează cu strălucire, la Paris, cursurile Facultăţii de Medicină, după care devine colaborator apropiat al lui Étienne Lancereaux (1829-1910), cel mai ilustru clinician şi anatomo-patolog al epocii.

1900. Se reîntoarce în ţară, ca agregat la Catedra de Fiziologie a Facultăţii de Medicină din Bucureşti.

1903. Apare, la Paris, Lancereaux et Paulesco, *Traité de Médecine – I.*

1904. E numit profesor definitiv de Fiziologie la Facultatea de Medicină din Bucureşti.

1905. Publică, la Bucureşti, vol. *Noţiunile "suflet" şi "Dumnezeu" în fiziologie*, cu "apendicele" intitulat "Ideea de Dumnezeu în ştiinţă".

1906. Apare, la Paris, Lancereaux et Paulesco, *Traité de Médecine – II.*

1909. În aprilie, la insistentele solicitări ale Reginei Elisabeta (Carmen Sylva), se deplasează în Germania, la Wiesbaden, pentru a-i examina o nepoată atinsă de o boală pe care specialiştii germani n-o putuseră diagnostica. N. C. Paulescu va reuşi să-i pună diagnosticul corect şi s-o vindece în scurtă vreme.

1910. Publică, la Bucureşti, vol. *Instincte Sociale. Patimi şi conflicte. Remedii morale*.

1912. Apare Lancereaux et Paulesco, *Traité de Médecine – III*.

1913. Publică, la Bucureşti, vol. *Spitalul, Coranul, Talmudul, Cahalul, Franc-Masoneria*.

1919. Îi apare vol. I din *Traité de Physiologie médicale* (tipărit în ţară).

1920. În vol. II din *Traité de Physiologie médicale* apar inserate, pentru prima oară, efectele antidiabetice ale extractului apos de pancreas în diabetul experimental.

1921. Apar vol. III din *Traité de Physiologie médicale* şi *Cele patru patimi şi remediile lor*. Trimite patru comunicări către Societatea de Biologie din Paris cu privire la descoperirea *pancreinei* (o primă formă de *insulină*). În august, în *Archives Internationales de Physiologie* (Liège), publică primul memoriu exhaustiv despre descoperirea tratamentului antidiabetic.

1922. Ministerul Industriei şi Comerţului din România îi eliberează, la 10 aprilie, brevetul de descoperire a pancreinei (purtând nr. 6255 şi intitulându-se "Pancreina şi procedura fabricaţiei sale"). În februarie, cam la 7-8 luni de la apariţia lucrărilor de pionierat ale lui Paulescu în presa ştiinţifică internaţională, doi tineri şi obscuri cercetători canadieni, F. G. Banting şi C. H. Best, lucrând în laboratorul de fiziologie al profesorului J. J. MacLeod, de la Universitatea din Toronto, îşi fac publice rezultatele lor în aceeaşi direcţie.

1923. În lunile mai şi august, în *Archives Internationales de Physiologie*, apar alte două memorii ale lui N. C. Paulescu asupra pancreinei. Premiul Nobel va fi însă acordat... canadienilor! Protestele lui N. C. Paulescu către forurile ştiinţifice internaţionale se dovedesc zadarnice. În conştiinţa noastră şi a posterităţii ştiinţifice, el rămâne însă adevăratul descoperitor al insulinei.

1924-1925. Publică, la Bucureşti, *Biserica şi Sinagoga faţă cu pacificarea Omenirii* (3 vols.).

1928. Se străduieşte să ducă la capăt ceea ce începuse cu Lancereux. Apare cu mari dificultăţi, la Sibiu, *Traité de Médecine – IV*. Vol. V a rămas doar în manuscris.

1931. La 20 martie îşi alcătuia, prevăzător, testamentul. După o operaţie ce păruse izbutită, situaţia se înrăutăţeşte. Aşa cum el presupusese, natura tumorii vezicale fusese canceroasă. Tulburările uremice îi pricinuiau halucinaţii auditive şi vizuale, dacă e să privim lucrurile prin prisma pozitivistă. Cineva ("el") îi apărea mereu şi îl ispitea să se lepede de Hristos. Moare în dimineaţa de 17 iulie. N. Iorga îi scrie el însuşi necrologul în *Neamul Românesc*: "... a trăit ca un mucenic şi a murit ca un sfânt". E înmormântat la Cimitirul Bellu. ***(R. C.)***

"A demonstra existenţa unei *cauze prime* a vieţii, imateriale, unice şi infinit înţelepte – iată limita sublimă la care ajunge fiziologia. Această cauză primă este Dumnezeu. Omul de ştiinţă nu se poate deci mulţumi să zică: *Credo in Deum* [Cred în Dumnezeu]. El trebuie să afirme: *Scio Deum esse* [Ştiu că Dumnezeu există]."

Dr. N. C. Paulescu

O carte de excepție – *„Zeul toleranței" și descreștinarea creștinismului. O perspectivă ortodoxă* – va apărea, până la sfârșitul acestei luni, la Editura Christiana din București. Este o radiografie ortodoxă de peste patru sute de pagini, întemeiată pe o amplă bibliografie la zi, a curentelor dizolvante din lumea contemporană, care toate se prevalează de imperativul „toleranței", prost sau tendențios înțeles.

Autorul cărții, care între timp a îmbrăcat haina monahală, dorește să-și păstreze anonimatul. Reproducem aici, ca provocare la o lectură esențială, prefața volumului, semnată de d-l Costion Nicolescu. ***(R. C.)***

DESPRE TOLERANȚĂ ȘI INTOLERANȚĂ DIN PERSPECTIVA DREPTEI CREDINȚE

Toleranța reprezintă, de câteva decenii bune, o temă extrem de prezentă în agora globalizată a zilelor noastre. Se aud foarte adesea chemări intempestive la toleranță, precum și acuzații vehemente de intoleranță.

Discuțiile în legătură cu toleranța sunt însă cel mai adesea alterate de ceea ce reprezintă una dintre racilele timpurilor moderne: **corectitudinea politică**. Autorul prezentei lucrări dedică, de altfel, un capitol consistent acestei corectitudini politice (*Toleranța și „corectitudinea politică"*), pe care o definește a fi un *curent de gândire*. Corectitudinea politică atacă gândirea și limpezimea ei printr-un atentat pervers la limbă [1]. Schimbând termenii de definire, corectitudinea politică crede că poate schimba și realitățile. Dar, chiar dacă realitățile nu pot fi schimbate, se alterează grav percepția omului asupra lor, producându-se adesea confuzii grave în legătură cu valorile, cu conținutul și ierarhia lor. La nivelul omului comun, precum și la cel al intelectualului superficial sau al celui „cu pretenții" (de a fi atoateștiutor), corectitudinea politică poate fi devastatoare întru descreștinare.

Probabil că această lucrare s-a născut, pe de o parte, și dintr-o anumită exasperare în legătură cu această corectitudine politică, cu bulversarea periculoasă a valorilor pe care o produce, iar pe de altă parte produsă și de multele acuzații de intoleranță făcute în lumea de azi la adresa Bisericii Ortodoxe. De aici, caracterul ei vădit apologetic. El este impus de pericolele spirituale ce amenință lumea contemporană, ale cărei rădăcini și valori culturale și morale creștine sunt negate. Principalul pericol, în viziunea autorului, îl reprezintă *descreștinarea creștinismului*. Acesta își asumă încă din titlu tipul de abordare a problematicii legate de toleranță: *o perspectivă ortodoxă*. Un citat generic din Sfântul Isaac Sirul este menit să-i liniștească de la bun început pe cei care ar fi gata să ridice cu prejudecată piatra acuzării de intoleranță. El singur ar putea fi începutul și sfârșitul oricărei discuții oneste și concise în legătură cu poziția creștină: *„Să cunoști pe toți oamenii egali în bine și în cinste, chiar de ar fi vreunul iudeu sau necredincios sau ucigaș, mai ales pentru că e fratele tău și din firea ta, și a fost rătăcit, fără știință, de la adevăr"* [2]. Acest citat reprezintă, în fond, cheia întregii lucrări și arată limpede poziția Bisericii în legătură cu tema dezbătută.

Cum este și firesc, autorul pleacă de la **definirea termenilor**, revenind și nuanțând în mai multe locuri pe parcursul lucrării, în funcție de evoluția istorică și ideologică.

De la bun început este de observat, o dată cu autorul, că termenul de *toleranță*, ca atare, nu este de regăsit nicăieri în Sfânta Scriptură.

În limba română, cuvântul este atestat prima dată în *Calendariu ce slujește pre 100 de ani, începând de la anul 1814 până la anul 1914. Acum întâi românește alcătuit... La Buda, în Crăiasca Tipografie a Universitatei Ungariei* [1814]. Se scria acolo: *„De când s-au început toleranția, adică volnicia religiilor"*. Așadar, tot la raportul dintre religii se făcea referință (dicționarul vorbește despre *„admiterea practicării și a altor religii decât cea oficială a statului"*).

Dicționarul Limbii Române, editat de Academia Română (Tomul XI, Partea a 3-a, București, 1983), dă pentru *a tolera* următoarea definiție: *a îngădui, a permite (un lucru, o situație, un fapt nepermis); a trece cu vederea, a admite, a răbda, (învechit) o obicni (= a suferi, a îndura; a tolera, a accepta)*. De reținut este faptul că termenul se referă la ceva îndeobște **nepermis**. Autorul cărții de față arată cum această definire și accepție este în timpul din urmă tot mai mult transgresată și abandonată în favoarea unei definiri ideologice, generate de curentul de gândire tot mai dominant și dictatorial al corectitudinii politice.

În principiu, ce se cere a fi tolerat? De cele mai multe ori lucruri care contrazic bunul simț, rafinat printr-o experiență milenară. Cele considerate până de curând nepermise, astăzi nu numai că sunt permise, dar sunt chiar încurajate și introduse în rândul lucrurilor normale. Se cere mereu tolerarea minorităților de tot felul (etnice, sexuale, religioase etc.), considerându-se că ele sunt mai expuse. Din păcate, adesea se solicită tolerarea non-valorilor morale, a abaterilor voite de la normalitatea firii (firescului). Lucrurile ajung să capete adesea conotații incredibile, în sensul că se admite și se încurajează intoleranța minorităților față de majorități! Sigur, nu orice minoritate beneficiază de acest demers. De pildă, minoritățile creștine în diferite țări sau zone necreștine nu se bucură de un sprijin politic sau mediatic echivalent, cel mai adesea fiind ignorate și abandonate de media și de instituțiile politice.

De aceea, ne spune autorul, astăzi se poate vorbi mai degrabă despre o *nouă toleranță*, una care poate fi caracterizată a fi, în fapt, o falsă toleranță. Dacă toleranța în sensul ei vechi se cuvine aprobată și practicată, cea propovăduită acum este de neacceptat.

Două capitole consistente sunt dedicate **francmasoneriei** și **legilor noahide**, considerate, cu argumente, a fi unele dintre principalele surse de proveniență și promovare a noii toleranțe.

Chiar dacă pentru un timp destul de lung **francmasoneria** a încercat să se înfățișeze în veșminte creștine, este destul de evident că ea a fost și rămâne, prin structura ei, paralelă cu Biserica. Conștientă de forța Bisericii, ea a încercat mereu, în chip tot mai insidios, s-o penetreze cât mai la vârf și s-o controleze, în vederea abaterii de la menirea ei fundamentală cu care a fost investită de Hristos, anume conducerea credincioșilor pe drumul mântuirii. Chiar dacă, în decursul timpului, în chip cu totul condamnabil, unii slujitori ai clerului sau personalități „de vază" ale laicatului au cedat din varii interese meschine și s-au lăsat racolate, Biserica e reușit să depășească căderea lor, pentru simplul fapt că ea este o instituție divino-umană, al cărei cap mereu salvator și ocrotitor este Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Și pentru că totdeauna au fost mai mulți credincioșii adevărați, fie ei clerici sau laici. Francmasoneria poate accepta eventual Biserica numai ca pe o parte a ei, controlată de ea și, practic, descreștinată. *„Creștinismul a dominat lumea prin toleranța sa"*, citim într-un important document francmasonic (*Declarația de principii din 1921*). Toleranța pe care francmasoneria pretinde că o promovează nu este în fapt decât o dictatură, orice abatere de la regulile masonice fiind aspru sancționată, cel mai adesea în chip ocult. Autorul subliniază cum *„corectitudinea politică reprezintă, într-un fel, răsfrângerea filozofiei masonice în spațiul public"*.

În principiu, după demonstrațiile autorului, cam toate organismele interreligioase sau ecumenice internaționale sunt penetrate malign de un spirit francmasonic și se conduc după principii de sorginte masonică, urmărind, prin sincretismul promovat, slăbirea și relativizarea dreptei credințe creștine. Și asta cu atât mai mult cu cât sunt mai largi în cuprinderea lor. Sunt date exemple precum Consiliul Mondial al Bisericilor și Consiliul Ecumenic al Bisericilor, Parlamentul Religiilor etc.

În ceea ce privește **legile noahide**, autorul observă o reactivare apăsată a lor în vremurile recente. Astfel, pe un site dedicat lor, se afirmă: *„Cele 7 legi ale lui Noe – Charta națiunilor – sunt codul legislativ și moral cel mai vechi al umanității, dar totodată ghidul cel mai modern pentru omul secolului al 21-lea. Ea conduce omul ca să concretizeze potențialul ei cel mai ridicat, cel al unei ființe formate și organizate după chipul Creatorului său. Aceste legi amintesc responsabilitățile morale ale oricărui om și constituie ghidul cel mai fiabil pentru a ajunge la pacea universală, pentru o lume mai bună"* (http://7loispourlhumanite.org).

Legile noahide sunt imperative morale naturale, care au fost date, conform tradiției rabinice, de Dumnezeu lui Noe, ca un legământ etern al Său cu întreaga umanitate. De remarcat, că, totuși, *„ele nu se găsesc în Sfânta Scriptură unde se vorbește despre legământul cu Noe (Facerea 9), ci apar pentru prima dată, după Hristos, în scrierile tradiționale iudaice"*. Prin legile noahide se propune omenirii o structură religioasă primară (și primitivă), de o generalitate deconcertantă, valabilă pentru o perioadă în care omenirea era încă extrem de imatură din punct de vedere spiritual. Ele constituie nucleul învățăturii rabinice până în zilele noastre. Încercându-se impunerea lor, ca fiind de o generalitate acceptabilă tuturor, se ignoră, în fond, dumnezeirea și lucrarea lui Iisus Hristos (Care n-ar fi făcut altceva decât să propovăduiască legile noahide neamurilor!) și se neagă existența Sfintei Treimi.

Șapte sunt legile noahide [3], dar două dintre ele sunt considerate a fi de bază: credința într-un Dumnezeu unic, Creatorul lumii, și nemurirea sufletului. Ele sunt, ne spune autorul, *„până astăzi singurele dogme ale iudaismului"*. În fond, prin impunerea legilor noahide se încearcă mascarea impunerii spiritualității iudaice în pofida celei creștine autentice. Francmasoneria și-a însușit și ea legile noahide, deoarece slujeau scopurilor ei de amăgire

---

[1] Nu mai putem spune orb, trebuie să spunem nevăzător; nu mai putem spune surd, ci hipoacuzic; nu mai putem spune țigan, trebuie să spunem rrom (nu se știe totdeauna prea precis cu câți de r!); nu mai putem spune negru, trebuie să spunem afro-american; nu mai putem spune bătrân, trebuie să spunem senior etc.

[2] Sfântul ISAAC SIRUL, *Cuvântul XXIII*, în *Filocalia*, vol. X, trad. de Pr. Prof. Dr. D. Stăniloae, EIBMBOR, București, 1981, p. 133.

[3] Legile noahide ar fi următoarele: 1. Credința într-un Dumnezeu unic (interzicerea idolatriei); 2. Respectul datorat lui Dumnezeu (interdicția de a blasfemia Numele lui Dumnezeu); 3. Respectul pentru viața omenească (interdicția de a ucide); 4. Respectul pentru proprietatea celuilalt (interzicerea furtului); 5. Respectul pentru integritatea familiei (interzicerea relațiilor sexuale nefirești); 6. Instituția unei justiții echitabile (stabilirea de tribunale); 7. Respectul animalelor (interdicția de a mânca carne luată de la un animal încă viu). Ordinea în care sunt expuse diferă de la o sursă la alta. Fiecare dintre ele își află detalieri în cadrul celor 613 *mitzvot* (porunci) cuprinse în *Torah* (numărul 613 ținând totuși de învățătura rabinică, principalii rabini indicați fiind Rabbi Simlai, Rabbi Simeon ben Azai, Rabbi Eleazar ben Yosse Galileeanul).

spirituală a lumii şi de deturnare de la legătura personală strânsă cu Dumnezeu, în favoarea unui ezoterism dizolvant. Ea se simţea, în acest fel, ajutată în ţelul ei de a impune o „religie naturală universală".

Autorul analizează mai pe larg impactul a patru dintre cele şapte legi noahide asupra lumii de astăzi, denunţând caracterul lor anticreştin, şi, în consecinţă, dorinţa promotorilor ei de a supune şi controla lumea, din punct de vedere spiritual, în vederea descreştinării ei. Revelaţia divină, ajunsă la maximul ei prin întruparea lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, şi prin Pogorârea Sfântului Duh, este negată şi abandonată.

Capătul logic şi duhovnicesc al demonstraţiei autorului este limpede: *„Concluzia este că pentru creştin minimul dogmatic nu poate în nici un caz să fie format numai din vechile legi noahide, ba nici măcar din cele zece porunci, ci numai din cuvintele Domnului nostru Iisus Hristos, ale Sfinţilor Apostoli, hotărârile Sinoadelor Ecumenice şi Sfânta Tradiţie a Bisericii Ortodoxe"*.

Un capitol se referă la relaţia dintre **toleranţă şi ştiinţă**. Autorul demontează cultul contemporan al ştiinţei, credinţa în infailibilitatea ei. Asistăm, în fapt, la o nouă idolatrie. Aceasta este valabil mai ales atunci când avem de a face cu o ştiinţă care ţine să se despartă făţiş de credinţă şi ignoră ceea ce teologul numeşte „ştiinţa duhovnicească", aceea care conduce la contemplarea lui Dumnezeu. Autorul consideră că până la un punct ştiinţa poate fi considerată ca fiind o lucrare a harului, o cale de sporire a talanţilor cu care Dumnezeu l-a înzestrat pe om, dar că, totodată, de la un punct încolo, din momentul în care ştiinţa (i. e. slujitorii ei) cade pradă mândriei şi autosuficienţei, ea poate lesne deveni slujire a diavolului, cu consecinţe nefaste, cu totul diferite decât scopurile propuse când s-a pornit pe drumul cercetării. Cu toate progresele tot mai rapide şi mai spectaculoase ale ştiinţei în zilele noastre, se poate constata că situaţia omenirii din punct de vedere ecologic este tot mai dramatică, că mari pericole o ameninţă la orizontul unui viitor nu prea îndepărtat, degradările de ecosisteme fiind vertiginoase şi ireversibile, fără ca măsurile de îndreptare să fie pe măsură. O ştiinţă care doreşte să slujească în chip real oamenilor se cere să fie o ştiinţă cu conştiinţa existenţei lui Dumnezeu şi să lucreze în conformitate cu preceptele învăţăturii creştine.

În ceea ce priveşte **ştiinţele psihiatrice**, atât de la modă astăzi, tinzând să înlocuiască adesea comuniçarea tainică duhovnicească a omului cu Dumnezeu, autorul consideră că exercitarea lor cu desconsiderarea lucrării lui Dumnezeu în cadrul Bisericii nu poate fi decât păguboasă în ceea ce priveşte o reală şi integrală tămăduire sufletească şi spirituală a omului.

În principiu, ceea ce ar justifica preocuparea asiduă pentru problema toleranţei e **un pericol** care apare astăzi în suficiente situaţii, acela **al violenţelor fizice**, violenţe care, nu o dată, pot conduce la moarte.

Ar trebui poate observat că există o intoleranţă spirituală şi una fizică. Intoleranţa fizică este determinată cel mai adesea de proasta gestionare a intoleranţei spirituale. Din punct de vedere spiritual, anumite lucruri şi situări pot fi considerate inacceptabile, dar această respingere nu trebuie să conducă, în nici un caz, spre intoleranţă fizică şi violenţă, cu consecinţele ei nefaste.

Dacă toleranţa fizică (reciprocă) a celor ale căror cadre de gândire intră într-o vădită contradicţie este de înţeles, de acceptat şi de promovat, în schimb toleranţa spirituală, prin care ţi se cere să fii de acord cu lucruri care sunt în totală contradicţie cu adevărul de credinţă şi cu adevărul de viaţă este de neacceptat, pentru că ar conduce la compromiterea mântuirii sau, în orice caz, ar periclita-o.

De altfel, şi în comunicarea cea mai comună, în limbajul de zi cu zi, auzim adesea exprimări categorice, adesea conţinând chiar o notă de indignare, de genul: „este de netolerat", „este intolerabil", „asta nu mai pot s-o tolerez" etc. Cu alte cuvinte, este clar că există o limită a tolerării. Unde este ea de pus sau de găsit? Până unde poate merge toleranţa?

În dicţionarul menţionat, o a doua definire a cuvântului *toleranţă*, care ne poate lămuri şi ea într-o măsură, este următoarea: *„obişnuinţă sau dispoziţie pe care o are organismul de a suporta anumite medicamente sau substanţe"*. În măsura în care avem de a face cu o construcţie spirituală sau instituţională dezvoltată organic, firesc, este clar că aceasta are o limită de suportabilitate, dincolo de care existenţa îi este pusă în pericol. În plus, am putea să ne raportăm şi la accepţia tehnică a termenului *toleranţă*: *diferenţă între valorile maximă şi minimă admisibilă pentru o anumită mărime sau dimensiune caracteristică a unui material, piesă sau obiect, exprimând gradul de precizie cu care acestea trebuie realizate*. Aşadar, pentru a-şi îndeplini rolul sau funcţiunea, o piesă sau o prelucrare trebuie să se încadreze în nişte limite de toleranţă (plus, minus) faţă de valoarea ideală. Ieşirea dintre aceste limite acceptabile îl face de nefolosit, îl face să devină un rebut. Se poate transfera foarte bine această accepţie şi în domeniul spiritual. Percepţia devine extrem de limpede şi nu sunt necesare prea multe explicaţii suplimentare.

În mod evident, sunt lucruri care, spiritual vorbind, nu se pot tolera unele pe altele: Binele nu poate tolera răul! Adevărul nu poate tolera minciuna! Dreptatea nu poate tolera nedreptatea! Frumosul nu poate tolera urâtul! Valoarea nu poate tolera non-valoarea! Firescul nu poate tolera nefirescul! Moralitatea nu poate tolera imoralitatea! Virtutea nu poate tolera păcatul! Bineînţeles, şi reciprocele sunt adevărate. Ar mai fi de constatat cum cele din urmă creează celor dintâi o stare de suferinţă, în timp ce intoleranţa celor din urmă se transformă cel mai adesea în violenţă şi dorinţă de distrugere. Şi poate că pentru cele dintâi, pentru cele care privesc adevărul de credinţă şi învăţătura de credinţă, cuvântul mai potrivit ar fi nu intoleranţă, ci *intransigenţă principială*.

Am văzut cum definiţia din dicţionare dă pentru *a tolera* şi accepţia de *a răbda*. În mod sigur, **tolerarea implică suportarea [4] şi răbdarea**. Suporţi o greutate, ceea ce suporţi este ceva apăsător, iar uneori ajunge să fie strivitor. Rabzi ceva cu care nu eşti de acord, ceva care îţi agresează într-un fel sau altul conştiinţa sau existenţa, o anormalitate care ar trebui rezolvată cumva. În creştinism, se vorbeşte chiar despre *îndelunga răbdare*. În bună parte, toată viaţa omului se constituie şi într-un lung exerciţiu de răbdare, de renunţare la voia proprie sau la confortul propriu pentru a face loc şi celorlalţi, diferiţi de tine. Este una dintre lecţiile pe care Părinţii ne cer s-o învăţăm temeinic, pentru că răbdarea este o virtute care stă la temelia multor altora. În situaţii de convieţuire apropiată se tolerează reciproc neputinţele! Lucrul acesta este de înţeles şi de acceptat, până atunci când se ajunge la problema păcatului. Răbdarea păcatului, propriu sau al altora, se cuvine a fi limitată. Şi, bineînţeles, chiar dacă păcatul nu poate fi tolerat, poate fi compătimit păcătosul!

Răbdarea a ceva sau a cuiva implică o anumită **suferinţă**, mai mică sau mai mare. Rădăcina latină a cuvântului *toleranţă* cuprinde şi acest înţeles de suferinţă [5].

Suferinţa aceasta are două componente complementare. Una este cea a propriei suferinţe, venite din presiunea pe care un factor extern o face asupra ta, pe motive de adevăr de credinţă. A doua este aceea a suferinţei pentru celălalt, pentru faptul că el se află în rătăcire. Bine purtate, amândouă sunt nobile şi conduc la rai.

Pentru a ne orienta mai bine asupra poziţionării creştine în legătură cu toleranţa şi intoleranţa, bine este să ne referim la petrecerea lui Hristos pe pământ, la învăţătura Lui şi la evenimentele legate direct de viaţa Sa. Cu alte cuvinte, la **modelul Hristos**.

A fost Hristos tolerant? Cu păcătoşii, cu fariseii şi cu cărturarii, cu zarafii de la templu, cu samarinenii, cu arhiereii? A încercat El să ignore căderile şi abaterile, să treacă cu vederea sau să treacă sub tăcere păcatele? A fost Hristos adeptul unor compromisuri în materie de credinţă sau de viaţă firească, conformă constituţiei ontologice a omului, aceea de fiinţă creată după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu? Nu! Dimpotrivă, nu a pierdut nici un prilej pentru a vesteji orice abatere, orice cădere, orice raportare greşită la Dumnezeu. A mustrat cu timp şi fără de timp, uneori cu mare vehemenţă (*„Vai, vouă...!"*). Arare, El a trecut la gesturi explicite, ca în cazul zarafilor sau al smochinului neroditor. Îndemnul lui Hristos este fără echivoc: *„Ci cuvântul vostru să fie: Da, da; Nu, nu; iar ce este mai mult decât atâta de la cel rău este"* (*Matei* 5, 37).

În continuare, putem să ne mai întrebăm: pune Hristos un capăt răbdării Sale? Cu prilejul vindecării unui lunatic (*Matei* 17, 17), El spune aceste cuvinte celor din preajma Sa, dar parcă mai mult Sieşi: *„O, neam necredincios şi îndărătnic, până când voi fi cu voi? Până când vă voi suferi?..."* După această întrebare, oarecum retorică, vădind amărăciune în legătură cu îndărătnicia oamenilor şi persistenţa lor într-o credinţă slabă, nelucrătoare, Hristos Îşi continuă neabătut misiunea, care-L va conduce în final la jertfa supremă, răscumpărătoare pentru firea umană în ansamblul ei şi pentru fiecare persoană în parte.

Întrebarea poate fi pusă şi invers. Au fost evreii timpului acela toleranţi cu Hristos? În mod evident, nu. L-au denigrat, L-au batjocorit, I-au cerut moartea, s-au bucurat de ea.

Totodată, se poate observa lesne că, mustrând, Hristos a încercat totdeauna recuperarea celor căzuţi sau rătăciţi. A fost mult milostiv şi mereu dispus la a-i ajuta spre a se îndrepta. A căutat nu moartea, ci îndreptarea păcătosului (cf. *Iezechiel* 33, 11). A intrat în casele lor, i-a oblojit, i-a tămăduit, le-a vorbit şi i-a învăţat, adesea prin pilde spre mai lesnicioasă înţelegere. În acelaşi timp, îndemnul lui Hristos este unul la iertare totală (*Marcu* 11, 25). Dar El cere a se merge chiar mai departe. Mai mult decât la iertare, Hristos cheamă la iubirea vrăjmaşilor. Or, tocmai în virtutea acestei iubiri, se impune vindecarea acestora, orientarea lor pe drumul care să-i conducă la mântuire. Sigur, este vorba despre acea iubire compătimitoare şi mereu gata de jertfă, despre care ne spune Apostolul Pavel în *Întâia Epistolă către Corinteni*, iubire care *„rabdă îndelung"* (13, 4), *„pe toate le suferă"*, *„pe toate le rabdă"* (13, 7). Dar – atenţie! – nu trebuie nici o clipă uitat că este, în acelaşi timp, o iubire care *„de adevăr se bucură"* (13, 6). Cu alte cuvinte, o iubire autentică, capabilă să aducă o bucurie adevărată, paradisiacă, este numai aceea care se însoţeşte cu adevărul. Asta uită mulţi dintre cei care propovăduiesc o toleranţă cu orice preţ, fiind adepţi ai relativismului şi laxismului în raport cu adevărul.

Atitudinea creştinismului autentic vine din învăţătura lui Hristos şi din modelul oferit de El. Creştinismul, îndeosebi cel ortodox, este confruntat tot mai adesea în zilele noastre cu acuzaţii de intoleranţă, în urma vehiculării tendenţioase a tot felul de neadevăruri în legătură cu el. *„Există prejudecata că Biserica nu s-ar îngriji de mântuirea ereticului sau a păcătosului, ci doar l-ar condamna fără drept de apel"*, ne atrage atenţia autorul. În practică se poate observa cum, în lumea contemporană, prea adesea tocmai creştinismul este acela ostracizat, minimalizat, luat în derâdere, expulzat cu destulă vehemenţă din viaţa publică în cea privată. Cu alte cuvinte, cei care reproşează creştinilor că sunt intoleranţi, sunt, de fapt, ei înşişi intoleranţi faţă de creştini. Autorul demonstrează că tot ceea ce ţine de curentul de gândire al corectitudinii politice şi de propaganda ideologică privind toleranţa are, între altele, un evident scop anticreştin.

Pentru a se realiza echilibrul şi înţelepciunea poziţionării creştine, de o importanţă aparte este ultimul capitol, cel despre ***Râvna trupească şi cea duhovnicească***, în care autorul, printre altele, combate cu fermitate ceea ce s-ar putea numi „antiecumenismul greşit". Este vorba de un antiecumenism care poate conduce la sectarism, care poate ajunge să piardă serios din conţinutul autentic creştin. Orice critică trebuie să vină din dragoste şi să aibă în vedere îndreptarea celui criticat. În această tentativă, răbdarea nu trebuie să se sfârşească. Autorul observă că *„în hora fanatismului intră toţi cei pătimaşi, indiferent în numele cărei credinţe urăsc pe cei diferiţi. Comuniştii torturau în numele ateismului lor, iudeii răstigneau în numele legii lor, catolicii ardeau în numele «învăţăturii» lor, iar unii ortodocşi urăsc sub chipul râvnei pentru credinţă"*. În acelaşi timp, în lumina învăţăturii şi vieţii Sfinţilor Părinţi ai Bisericii, credinţa

(continuare în pag. 10)

[4] Definiţia rădăcinii latine a cuvântului ne dă şi accepţiile următoare: *a purta, a sprijini* (I. Nădejde, *Dicţionar latin-român*, Ed. Contemporană, Ediţia XIX, f. l., f. a., p. 660.).
[5] *Ibidem*.

DESPRE TOLERANȚĂ ȘI INTOLERANȚĂ

(urmare din pag. 9)

creştină ortodoxă nu suferă amestec sau comparaţie cu alte credinţe. Fiind şi rămânând rodul pur al Revelaţiei şi al trăirii ei în Biserică, ea se cere păstrată, pusă în lucrare şi transmisă că atare.

Cum lucrarea nu se mărgineşte numai la constatarea unor realităţi şi la analizarea lor, este important de văzut ce ne sugerează autorul pentru vieţuirea corectă într-o lume care nu mai caută adevărul (propriei credinţe), ci se închină tot mai mult „zeului toleranţei". Cum se cuvine să răspundă creştinismul la multele şi repetatele acuzaţii de intoleranţă ce-i sunt adresate şi, în general, la toată această stare de fapt tot mai agresivă la adresa lui?

Soluţia propusă de autor este una care urmează firesc analizei sale şi învăţăturii creştine: „Soluţia pentru creştinii din zilele noastre (...) este dezvoltarea unei metodologii de abordare creştină a oricărui fapt al vieţii, deci şi al ştiinţei". Creştinul trebuie să pună în echilibru respectarea adevărului de credinţă cu iubirea milostivă: „un creştin poate să afirme că învăţătura creştin-ortodoxă este singura adevărată şi coerentă a lumii acesteia şi în acelaşi timp să aibă o milostivă dragoste nepărmurită faţă de cei care nu cred acelaşi lucru". Toţi oamenii, dar absolut toţi, sunt creaţia aceluiaşi Dumnezeu unic în Treime, şi atunci se cuvine, aşa cum ne-o cere şi Sfântul Isaac Sirul: „Să socoteşti pe toţi oamenii egali în bine şi în cinste, chiar de ar fi vreunul iudeu sau necredincios sau ucigaş, mai ales pentru că e fratele tău şi din firea ta, şi a fost răpit, fără ştiinţă, de la adevăr".

Autorul ne propune să fim atenţi la sfinţii contemporani, cei care au trăit în condiţii asemănătoare cu ale noastre, şi să vedem reacţiile lor la provocările lumii de astăzi.

O altă cerinţă este aceea de a ne impregna întreaga viaţă şi tot comportamentul de preceptele învăţăturii creştine, să nu considerăm în nici un moment că ne putem dispensa de ele şi am putea să fim „neutri" din punct de vedere religios. Aşadar, nu în toleranţă vede autorul nostru soluţia finală a diferendelor şi violenţelor din lume, ci în *„unirea tuturor în trupul nemuritor al Domnului Iisus Hristos, unde toţi primim acelaşi trup şi sânge al Domnului şi astfel ajungem să ne împărtăşim din desăvârşita comuniune de dragoste a Preasfintei Treimi sporind întru veşnicie în dragostea lui Dumnezeu şi între noi"*. Multora această viziune li se va părea utopică, dar chiar dacă împlinirea ei apare puţin probabilă, tinderea continuă spre ea se cuvine să fie regăsită în conştiinţa eclezială a fiecărui creştin nădăjduitor.

Şi poate, mai presus de toate, programul creştin privind îngăduinţa faţă de cei rătăciţi, răbdarea şi suferinţa lor, se cuvine să cuprindă acest îndemn al Sfântului Isaac Sirul, de o frumuseţe existenţială dumnezeiască, pe care nu ne putem stăpâni să nu-l reproducem şi în acest cuvânt înainte: *„Ce este inima milostivă? Şi a zis: O inimă care arde pentru întreaga zidire, pentru oameni, pentru păsări, pentru dobitoace, pentru draci şi pentru orice făptură. Şi când îşi aduce aminte de ele sau când le vede pe ele, lacrimi izvorăsc din ochii celui milostiv. Din mila cea multă şi mare care-i stăpâneşte inima, şi din suferinţa cea multă, inima omului se mânie şi nu poate răbda sau auzi sau vedea că vreo făptură este păgubită sau mâhnită. Şi din pricina aceasta, el înalţă rugăciune cu lacrimi şi pentru dobitoace, şi pentru vrăjmaşi adevărului şi pentru cei ce-l necăjesc în tot ceasul, asemenea şi pentru făpturile cele târâtoare se roagă el, din mare şi nemăsurată mila lui, care curge din inima sa, după asemănarea lui Dumnezeu. El se roagă să fie păzită toată firea şi iertată"*.

Dincolo de soluţiile generale oferite judicios de autor, rămâne fiecăruia să găsească soluţii adecvate în „micile" situaţii concrete cu care se va confrunta, care prin particularităţi neprevăzute ies din tiparele cadrelor generice.

Biserica Ortodoxă, creştinii care-şi asumă apartenenţa la ea, au o moştenire spirituală extrem de preţioasă, plătită scump, cu sângele răscumpărător al lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Este o moştenire care nu poate fi risipită fără tragică vinovăţie, moştenire care se cere păstrată, îmbogăţită şi transmisă mai departe, din neam în neam, până la sfârşitul veacurilor.

Cu *„Zeul toleranţei" şi descreştinarea creştinismului. O perspectivă ortodoxă*, ne aflăm în faţa unei lucrări monografice de anvergură, extrem de incitantă prin temă, poate oarecum intimidantă prin dimensiuni. Norocul este că stilul scrierii este alert, capabil să ne captiveze întru citire, totodată şi întru gândire şi trezire spirituală responsabilă. Bogăţia de informaţii este incredibilă, ele fiind extrase şi din cele mai ascunse unghere de biblioteci şi site-uri. Este o lucrare care ar putea constitui o excepţională teză de doctorat la oricare dintre marile universităţi ale lumii, dar aproape sigur că ar fi greu de acceptat chiar şi la cele mai multe dintre facultăţile de teologie ortodoxă, din pricina problemelor „delicate" tratate. Sunt probleme pe care cei mai mulţi dintre factorii de răspundere ai Bisericii preferă cel mai adesea să le treacă sub tăcere. Cauza este mereu aceeaşi păcătoasă corectitudine politică, care pândeşte amenităţoare la orizontul oricărei normalităţi firesti, impunându-se, din păcate, uneori chiar şi în discursul oficial sau oficios al Bisericii.

Cum am mai amintit, lucrarea este în mod clar şi asumat *apologetică*. Autorul demontează cu calm şi fermitate toate acuzaţiile mârşave la adresa creştinismului adevărat, îndeosebi la adresa Bisericii Ortodoxe. Toate demonstraţiile sunt dezvoltate pe baza unei logici pure şi simple, fără cusur. Analizele sale sunt de o maturitate spirituală convingătoare. Este o lucrare care pune în evidenţă la fiecare pas confuziile grave în care rătăceşte lumea contemporană. De câte ori este necesar, autorul face legătura cu evenimente din istoria Bisericii noastre, mai veche sau mai nouă, adesea cu actualitatea zilelor noastre. Totodată, avem de a face cu o carte *mărturisitoare*, la a cărei mărturisire nu poţi să nu aderi, dacă-ţi asumi apartenenţa la Biserica Ortodoxă.

Ceea ce este primordial şi contează mereu pentru autor este *dreapta credinţă*. Orice judecată este supusă acestui criteriu obiectiv. El nu se sfieşte, atunci când situaţia o impune, să fie critic chiar şi cu unii paşi greşiţi făcuţi în Biserica Ortodoxă Română, nu ezită să pună degetul pe rănile ei, uneori supurânde (ierarhi francmasoni; poziţia ei în unele asocieri aşa-zis ecumenice; ezitări în exprimarea unor atitudini neechivoce, conforme învăţăturii de credinţă, în cazuri de acută criză spirituală şi morală a societăţii etc.). Tonul este totdeauna decent, dar extrem de ferm. În virtutea raportării sale totale la dreapta credinţă, autorul are poziţii asumat tranşante, lipsite de orice urmă de teamă că ar deranja, în acest fel, pe unii sau pe alţii [6]. Într-un fel, aşa cum i-o impune şi alura sa angelică, autorul trage un semnal de alarmă de tipul: „Să stăm bine, să stăm cu frică, să luăm aminte!". Limbajul folosit recurge adesea la termeni medicali, de tipul „tămăduire", „medicament". Aceasta este în fond ţinta trasată de Hristos Bisericii căreia îi aparţinem: reîntoarcerea la normalitate şi la firesc, tămăduirea unei lumi bolnave de ideologii atee şi anticreştine.

Lucrarea a fost scrisă înainte de călugărire, dar se vădeşte la autor o limpede vocaţie monahală. Rigoarea dogmatică şi canonică a tratării mărturisesc în acest sens. Cum îşi va continua parcursul teologic şi duhovnicesc tânărul şi atât de înzestratul autor nu putem şti, dar cartea de faţă mărturiseşte apăsat despre naşterea unui apologet redutabil în spaţiul teologic românesc.

Costion NICOLESCU

---

[6] Lucrarea va naşte probabil unele acuzaţii de antisemitism. Prevăzând aceasta, autorul are grijă să ne avertizeze: *„A considera unele afirmaţi despre rătăcirea gândirii iudaice ca antisemitism poate fi făcută numai privind foarte simplist şi* ***politically correct*** *lucrurile. Este limpede pentru orice minte curată că există o diferenţă clară între dezvăluirea unei învăţături greşite şi condamnarea în masă a poporului evreu. (...) Dacă unii oameni nu au discernământ şi înţeleg din aceste cuvinte să urască pe evrei, aceasta nu înseamnă că creştinii nu trebuie să mai vorbească niciodată despre rătăcirea iudaică. (...) Lumea este plină de ură şi este sătulă de ea, atât poporul evreu, cât şi noi toţi"*. Ar mai fi de menţionat şi citatul din Pr. James Bernstein, unde, printre altele asemenea, se spune: *„Antisemitismul este în întregime ostil Evangheliei"*.

RĂSPUNS UNEI ÎNGRIJORĂRI

D-l Constantin Mihai, cititor constant şi chiar colaborator al *Punctelor cardinale*, om de aleasă ţinută morală şi intelectuală, a ţinut să-şi exprine, într-o scrisoare critică, dar plină de cuviinţă, îngrijorarea faţă de publicarea în paginile revistei a unui document istoric recuperat din arhivele fostei Securităţi: raportul colonelului Gh. Crăciun la încheierea „reeducării" de la Aiud (1964). După opinia domniei-sale (care este şi a altora, inclusiv a unor foşti camarazi de închisoare), anumite documente incomode (cum este şi cel în discuţie) ar trebui să rămână numai la cunoştinţa unui număr limitat de „cunoscători" (cercetători sau trăitori ai evenimentelor), pentru că publicul larg riscă să înţeleagă lucrurile greşit şi să se „sminteasca".

Răspund d-lui Constantin Mihai (şi celor care-i împărtăşesc punctul de vedere) mai întâi că revista *Puncte cardinale* nu este *Adevărul* sau *Evenimentul zilei*, ci o publicaţie care se citeşte de către un public restrâns şi destul de avizat, care ştie îndeobşte „despre ce este vorba".

Mai importantă este însă problema de principiu: nu cred că se poate lămuri sau construi durabil altfel decât pe confruntarea critică şi necomplezentă cu adevărul istoric (prin însumarea şi compararea surselor, care de regulă îl prezintă mai mult sau mai puţin distorsionat). Nu trebuie să ascundem, ci să explicăm. D-l Demostene Andronescu (istoric de formaţie), care a inclus documentul şi în cartea sa *Reeducarea de la Aiud* (din care capitole întregi au apărut şi în *Puncte cardinale*, pe lângă multe alte analize pe aceeaşi temă), s-a străduit să explice – şi cred că a explicat pertinent. Iar noi am avertizat clar în nota însoţitoare: „Documentul – elaborat *pro domo sua*, acum exact 45 de ani, de unul dintre cei mai perfizi torţionari: colonelul Gh. Crăciun, directorul penitenciarului de la Aiud – este un adevărat monument de abjecţie mistificatoare, dovedind ce voiau de fapt comuniştii, care erau metodele lor şi de ce speţă erau oamenii care îi slujeau. Raportul consemnează, cu exagerări şi jumătăţi de adevăruri, situaţia în care au fost aduse victimele după mai mulţi ani de şantaj şi teroare psihologică". Posteritatea are dreptul să ştie şi să cumpănească.

Aş încheia citând aici şi observaţia unui profesionist mai tânăr al istoriei (Ioan-Aurel Pop, autorul excelentei cărţi *Istoria, adevărul şi miturile*): "Distincţia dintre trecut şi discursul despre trecut, chiar dacă ambele sunt numite în mod curent *istorie*, este veche, iar filosofii istoriei au analizat acest lucru sub o multitudine de faţete, în funcţie de diverşi factori, inclusiv şcoala de gândire căreia i-au aparţinut. Este clar că istoria ca discurs nu se suprapune niciodată istoriei reale, dar majoritatea istoricilor sunt de acord că ea, istoriografia, tinde să se apropie cât mai mult de istoria reală, dacă istoricul este onest şi îşi cunoaşte meseria".

Îl asigur încă o dată pe d-l Constantin Mihai că demersul nostru publicistic este străin de orice intenţie impură şi bine motivat moral şi deontologic în conştiinţa noastră de *trăitori* şi *analişti* deopotrivă al universului concentraţionar românesc.

Gabriel CONSTANTINESCU

SIBIU: O LECȚIE DE CULTURĂ CREȘTINĂ

Între 8 și 11 octombrie a. c. s-a desfășurat, în aripa nouă a Bibliotecii ASTRA din **Sibiu**, cu participarea a peste 20 de edituri și publicații periodice de profil, **cea de-a 10-a ediție a Târgului Național de Carte și Revistă Religioasă, organizat de Asociația „Scriptus"** (condusă de d-l Lucian Coca), cu sprijinul **Mitropoliei Ardealului** (ÎPS Laurențiu a fost zilnic prezent, onorând nu doar deschiderea și închiderea oficială a Târgului, dar și mai multe lansări de carte) și al **Bibliotecii ASTRA** (directorul acesteia, d-l Onuc Nemeș-Vintilă, dovedindu-se încă o dată o gazdă desăvârșită). Pentru prima oară a avut stand în cadrul Târgului și Editura Humanitas. A surprins, anul acesta, absența Editurii Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române (care se pare că se află în curs de reorganizare, având din această toamnă un nou director, teologul Vasile Bănescu, căruia îi urăm să fie la înălțimea predecesorului său, teologul Aurelian Marinescu).

Momentul de vârf al Târgului a fost seara de sâmbătă 10 octombrie, când, după lansarea volumului *Reeducarea de la Aiud. Peisaj lăuntric. Memorii și versuri din închisoare* (Ed. Christiana) al fostului deținut politic Demostene Andronescu, a avut loc, răspunzând campaniei „Din temnițe spre sinaxare" (care va dura până în decembrie a. c.), un colocviu cu tema „Martirajul creștin în temnițele comuniste", la care au fost prezente, alături de d-l Demostene Andronescu, d-na Valentina Gafencu (logodnica din tinerețe a lui Ioan Ianolide) și Eleonora Gafencu – surorile lui Valeriu Gafencu, „sfântul închisorilor" (a cărui figură a fost predilect evocată). D-l Demostene Andronescu a dat citire și câtorva dintre poeziile sale concepute în închisoarea de la Aiud. Moderatori au fost d-l Răzvan Codrescu (Ed. Christiana) și d-l Gheorghiță Ciocioi (Ed. Sophia), care au reprezentat în același timp revista *Lumea credinței*.

Au fost trecute în revistă cu această ocazie numeroasele titluri recente privitoare la martirajul românesc din închisorile comuniste și care au fost prezente la standurile din Târg: seria de volume scoase de Ed. Christiana (*Întoarcerea la Hristos* de Ioan Ianolide, *Viața Părintelui Gheorghe Calciu după mărturiile sale și ale altora*, *Acatistele* ieroschimonahului Daniil Sandu Tudor, *Cărțile Spiritului și alte poezii* de Constantin Oprișan, *Reeducarea de la Aiud* de Demostene Andronescu), seria scoasă de Ed. Bonifaciu (de fapt, Sf. Mânăstire Diaconești): albumele *Fericiți cei ce plâng...* și *Icoana Noilor Martiri ai Pământului Românesc*, *Deținutul profet* de Ioan Ianolide, *Cuvinte vii* de părintele Gheorghe Calciu), *N. Steinhardt și paradoxurile libertății* de George Ardeleanu (Ed. Humanitas) și, bineînțeles, *Sfântul închisorilor* – excelentul volum alcătuit de monahul Moise de la Oașa (Ed. Reîntregirea), ca și *Din temnițe spre sinaxare* – culegerea de texte realizată de teologul Danion Vasile în deschiderea campaniei cu același nume (Ed. Egumenița).

Un moment deosebit al Târgului a fost reprezentat și de lansarea lucrării de un înalt profesionalism *Dicționar onomastic creștin. Repere etimologice și martirologice* (Ed. Sophia) a d-nei Aurelia Bălan-Mihailovici (lansare ce s-a bucurat de prezența la fața locului a distinsei autoare).

Chiar dacă criza care ne afectează pe toți s-a făcut simțită în numărul de participanți, vizitatori și... cumpărători (considerabil mai mic decât în anii anteriori), Târgul a constituit o nouă reușită a culturii noastre creștine, iar prestanța sa jubiliară arată că restul țării are multe de învățat de la Sibiu – cetatea de suflet a Părintelui Stăniloae și a ortodoxiei transilvane. Căci criza trece, dar bunele inițiative rămân, lucrând paideic asupra noilor generații, care trebuie să prisească în măsură tot mai mare că valorile nu se prețuiesc doar în bani. Când tradiția se vădește mai tare decât criza, viitorul poate fi privit cu bune nădejdi. Iar banii, cu ajutorul lui Dumnezeu, vor veni și ei... pe deasupra. *(A. V.)*

Directorul Târgului, d-l Lucian Coca, cu surorile lui Valeriu Gafencu (Valentina și Eleonora)

"FENOMENUL LEGIONAR" CONTINUĂ SĂ TREZEASCĂ INTERES PE MAPAMOND

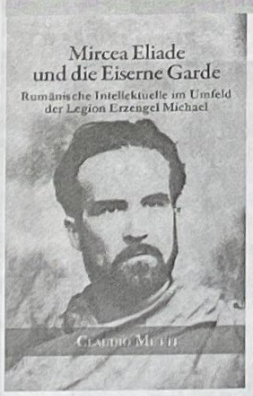

CLAUDIO MUTTI ÎN LIMBA GERMANĂ

În Germania, la Regin-Verlag, a apărut anul acesta substanțialul volum al d-lui Claudio Mutti ***Mircea Eliade und die Eiserne Garde. Rumänische Intellektuelle im Umfeld der Legion Erzengel Michael***.

Volumul reunește studiile, eseurile și articolele pe care profesorul italian le-a dedicat relațiilor unor mari intelectuali români ai secolului trecut cu controversata Mișcare Legionară, un accent aparte fiind pus pe cazul Mircea Eliade.

Publicate inițial în italiană sau franceză, textele respective, de un mare interes istoric și cultural, au fost traduse de-a lungul vremii și în limba română – cf. *Mircea Eliade și Garda de Fier*, Ed. Puncte Cardinale, Sibiu, 1995; *Penele Arhanghelului. Intelectualii români și Garda de Fier (Nae Ionescu, Mircea Eliade, Emil Cioran, Constantin Noica, Vasile Lovinescu)*, Ed. Anastasia, București, 1997; *Mircea Eliade, Legiunea și noua inchiziție*, Ed. Vremea, București, 2001 –, dar traducerea lor într-o mare limbă de cultură europeană rămâne întotdeauna semnificativă și extrem de folositoare pe termen lung (dincolo de actualele prejudecăți și poncifuri ideologice).

Cum scriam mai demult (*cf.* posfața la ediția românească a cărții *Eliade, Vâlsan, Geticus e gli altri. La fortuna di Guénon tra i Romeni*, apărută în 2003 la Ed. Vremea din București), "primul lucru care te fascinează, ca român, atunci când îl cunoști pe profesorul Claudio Mutti, italian din Parma, clasicist de formație, dar și cu studii de filologie... maghiară, este perfecta stăpânire a limbii române. Fascinația crește atunci când constați că omul acesta, preocupat cu precădere de studiile tradiționale (pe urmele lui Guénon și Evola), dar și de istoria ideilor în secolul XX (dintr-o mărturisită perspectivă de dreapta), este un profund cunoscător al istoriei și culturii românești moderne, îndeosebi al fenomenului interbelic".

Tot atunci observam că "pe mulți îi stânjenește sau chiar îi irită faptul că o bună parte din studiile sale se ocupă, pe deasupra patimilor și prejudecăților încetățenite la noi, de istoria și doctrina Mișcării Legionare (cu un accent aparte pe relația cu legionarismul a unor mari figuri intelectuale ale secolului XX, în frunte cu ceea ce s-a numit «școala lui Nae Ionescu»). În această privință, cazul său nu este unicul, ci doar cel mai pregnant, iar acest lucru ar trebui să dea de gândit. Legionarismul a atras atenția multor cercetători străini, care l-au judecat adesea mai pertinent decât analiștii de acasă, sesizându-i dimensiunile, complexitatea și originalitatea, nu fără o firească distanțare critică de excesele lui reprobabile, care însă nu-l definesc esențial. [...] Rămâne admirabilă, dincolo de controversata latură ideologică, extraordinara acuitate cu care Claudio Mutti (ca și păgânizantul Evola odinioară) intuiește elementul spiritual al legionarismului [...]. În acest context, nu este de mirare că figura lui Mircea Eliade s-a bucurat de un interes precumpănitor", cercetătorul italian străduindu-se "să demonstreze, cu stringență logică și meticulozitate documentară, că tinerețea legionară a acestuia e un fapt de netăgăduit, nu fără puternice rezonanțe în viața și opera sa (publicistica de tinerețe, piesa de teatru *Ifigenia*, nuvelele *Un om mare* sau *Adio!*, romanele *Noaptea de Sânziene* sau *Nouăsprezece trandafiri*, memorialistica etc.), dar că prin aceasta el nu merită să fie culpabilizat [...]. Opțiunea legionară a lui Eliade se motivează *istoricește* și *sufletește*, făcând parte din destinul tragic al generației sale, a cărei forță creatoare nu poate fi însă contestată".

Ne reamintim cu drag și recunoștință de prezența cândva destul de constantă a profesorului Mutti în paginile *Punctelor cardinale* și îi dorim în continuare tot sporul în slujirea editorială și jurnalistică a valorilor Tradiției și Dreptei europene. *(R. C.)*

PAUL BARBĂNEAGRĂ NE-A PĂRĂSIT ŞI EL...

„Reacţionari din toate ţările, uniţi-vă!"
(Paul Barbăneagră)

Într-un fel, Paul Barbăneagră murise deja. Ultimii ani şi i-a petrecut într-un fel de absenţă punctată de rare momente de luciditate. I se întîmpla să nu-şi mai recunoască prieteni apropiaţi şi să nu-şi mai amintească lucruri elementare. Nu s-a putut bucura deplin, în primăvara acestui an, nici de omagierea sa de către Institutul Cultural Român din Franţa (care a organizat Festivalul "Arhitectură şi geografie sacră", la Halle Saint-Pierre din Paris), nici de „Meritul Cultural" cu care s-a ales la împlinirea vîrstei de 80 de ani. Prietenul său de o viaţă, scriitorul Marcel Petrişor, se tot întorcea de la Paris cu veşti din ce în ce mai proaste. Aproape că nu-mi venea să cred că omul atît de viu pe care-l cunoscusem la începutul anilor '90, şi care mai de curînd, în prag de veac şi de mileniu, se arătase încă atît de mobil în rolul de consilier la Ministerul Culturii condus de actorul Ion Caramitru („dragul de Pino", cum îi zicea el), putuse ajunge, în aşa de scurt timp, într-o stare atît de ingrată...

Născut la Isaceea (11 februarie 1929), Paul Barbăneagră a făcut studii de Medicină şi Cinematografie, absolvind IATC-ul în 1957. Apreciat mai ales datorită filmului despre Nicolae Tonitza, în 1964, dornic de libertate civică şi creatoare, ia calea exilului în Franţa, unde a avut nevoie, ca să se impună cu adevărat, nu numai de ceva timp, dar şi de cîteva mutări decisive în plan social şi cultural, fără de care talentul său ar fi putut risca să treacă neobservat, cum li s-a mai întîmplat şi altora. Căsătoria cu o evreică şi intrarea strategică în masonerie nu i-au fost de puţin folos. Talentul lui Paul Barba-Négra a avut parte, începînd din anii '70, de o recunoaştere unanimă şi de o mediatizare pe măsură. În 1976 i s-a decernat Marele Premiu pentru scenariu la Festivalul Internaţional al Filmului de Artă (International Festival for Art Films), pentru *Versailles: Palais-Temple du Roi Soleil* („Versailles: Palatul-Templu al Regelui Soare"), episod-cheie din celebrul serial de televiziune „Arhitectură şi geografie sacră" (realizat în anii '70-'80, iar după 1990 difuzat şi în România). Devine colaborator la France 2, France 3 şi Radio Europa Liberă, în 1987 întruneşte din nou toate elogiile pentru neegalatul (şi poate inegalabilul) film *Mircea Eliade et la Redécouverte du Sacré* („Mircea Eliade şi redescoperirea sacrului"), de-acum binecunoscut şi acasă, iar în 1990 primeşte Marele Premiu al Audiovizualului francez pentru întreaga activitate.

După 1990, poate şi prin vîrstă, poate şi prin schimbarea contextului românesc şi european, discursul său se radicalizează în direcţia dreptei, pînă la accente legionare (un lung interviu acordat pe atunci d-lui Bădiliţă rămîne relevant în acest sens). Avizat asupra apartenenţei lui la masonerie, dar şi asupra naţionalismului său ortodoxizant, mă aşteptam, cînd l-am cunoscut, la un personaj mult mai paradoxal sau contradictoriu, bănuindu-l şi de o anume demagogie. Nimic din toate acestea. Am întîlnit un om de dreapta bine ancorat în tradiţie şi sincer în zelul său naţional, de o rectitudine aproape eminesciană. Nu mi-am permis niciodată indelicateţea de a-l întreba de la obraz cum se pot împăca în aceeaşi conştiinţă morală şi intelectuală masoneria şi legionarismul, ortodoxia şi guénonismul. Poate că e o taină a artistului, capabil să depăşească seren contrariile, într-un chip neînţeles muritorilor de rînd... Dacă există într-adevăr una, atunci Paul Barbăneagră va fi luat-o cu el în mormînt...

În orice caz, nu numai cine a avut ocazia să-l cunoască aşa ca mine, în cîteva împrejurări speciale, dar şi oricine l-a văzut, de pildă, la emisiunea lui Iosif Sava, unde a adus un cor de teologi ortodocşi şi a exaltat tradiţia creştină, nu cred că se poate îndoi serios de buna lui credinţă faţă de Hristos şi Biserica răsăriteană. Chiar dacă a aparţinut unui rit masonic mai conservator, nu cred că masoneria va fi fost pentru el mai mult decît o afacere conjuncturală. Altele avea la inima lui („România profundă", dar şi „cealaltă Franţă", cea a lui Bernard de Clairvaux, Blaise Pascal, Joseph de Maistre, René de Chateaubriand, Léon Bloy sau Gustave Thibon) – şi le va mărturisi în amurg. Reperele lui cele mai intime au rămas mai degrabă René Guénon (cel certat în cele din urmă cu masoneria) şi Mircea Eliade (vechiul legionar spiritualist). Dar şi Nae Ionescu, pe care-l socotea cel mai mare gînditor român.

Venind tot mai des în ţară, iar de la un moment dat căpătînd şi investitură oficială, a avut proiecte mari, dar în prea mică măsură realizate, din pricina sticăciunii şi cecităţii vremurilor, sau poate şi pentru aceea că a fost şi a rămas „prea artist" în felul său. Nu s-a întors fără o mărturisită dezamăgire la Paris şi la „moşioara" lui de la Saint-Augustin. Cumva îşi jucase cartea şi se întorsese să moară, mai neîmpăcat decît a trăit. Rămîn în urma lui cîteva capodopere de film documentar, dar şi cîteva volume de bună aşezare paideică, dintre care aş menţiona mai ales *Arhitectură şi geografie sacră. Mircea Eliade şi redescoperirea sacrului*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000, şi *Symbolique de Paris: Paris Sacré, Paris Mythique*, Ed. Huitième Jour, Paris, 2004 (în colaborare cu Félix Schwarz).

Slujba de înmormîntare a avut loc sîmbătă 17 octombrie, de la ora 14.00, la Biserica "Sfinţii Arhangheli" din rue Jean de Beauvais (acum catedrală mitropolitană românească), iar înhumarea s-a făcut în cimitirul parizian de la Thiais. N-a lipsit (alături de cîţiva prieteni apropiaţi din ţară: Marcel Petrişor, Ion Caramitru etc.) Excelenţa Sa D-l Teodor Baconsky, ambasadorul României în Franţa.

Dumnezeu să-l odihnească.

Răzvan CODRESCU

PĂRINTELE TEOFIL: SURÎZÎND, CĂTRE RAI

Niciodată toamna nu fu mai frumoasă
sufletului nostru bucuros de moarte...
(T. Arghezi)

Am arătat cu alt prilej („Două piscuri duhovniceşti" – text prilejuit iniţial de împlinirea de către Părintele Arhimandrit Teofil Părăian a 50 de ani de vieţuire la Sîmbăta de Sus, în 2003, şi care a apărut şi ca postfaţă a volumului său *Punctele cardinale ale Ortodoxiei. Îndrumar duhovnicesc*, în 2005) că „viaţa mănăstirească de la Sîmbăta de Sus stă sub arcul de spiritualitate care se întinde, ca o punte între două veacuri şi milenii, între maiestatea duhovnicească a Părintelui Arsenie Boca, mutat la Domnul în 1989, şi maiestatea duhovnicească a Părintelui Teofil Părăian" şi că „nu este deloc întîmplător că, în anii din urmă, gîndirea şi pilda duhovnicească a celor doi, pe care editurile creştine s-au întrecut să-i publice în tiraje îndrăzneţe, a lăsat în sufletele tinere o urmă mai adîncă decît tomurile pretenţioase ale multor teologi de catedră: prestanţa exemplului personal, forţa discursului altoit pe trăire, buna întîlnire dintre credinţă şi cultură, refuzul şabloanelor şi conectarea atentă a tradiţiei cu actualitatea – iată numai cîteva trăsături definitorii pe care cei doi mari îndrumători le au în comun şi de care lumea ortodoxă românească simte o primenitoare nevoie, atît în mediile monahale, cît şi în cele mireneşti". Amîndoi „au avut mereu iscusinţa de a se aşeza harismatic în punctul de convergenţă ziditoare a Credinţei cu Cultura, ştiind să apere tradiţia fără a ignora complexitatea modernităţii, să formeze sufleteşte fără să deformeze intelectual, să afirme ferm Ortodoxia fără să disprefuiască valorile neortodoxe ale creştinătăţii, să vorbească în acelaşi timp simplu, dar subtil, patetic, dar raţional, cu gravitate, dar şi cu umor, găsind întotdeauna tema, tonul şi nuanţa pe potrivă".

Şi iată că Dumnezeu a rînduit ca la 20 de ani de la strămutarea la ceruri a Părintelui Arsenie (28 noiembrie 1989) să ia calea cea de sus şi Părintele Teofil (29 octombrie 2009), către ziori, în vîrstă de 80 de ani (împliniţi pe 3 mai a. c.), după mai multe luni de suferinţă purtată cu demnitate – şi chiar cu seninătatea care l-a caracterizat pînă la sfîrşit.

Tînărul teolog Mihail Neamţu îl definise bine ca *zóon gelastikón*, fiinţă (su)rîzătoare, trăitoare în registrul cuviosasei bucurii.

Aflu că înainte de a pleca să se interneze la Braşov, i-ar fi spus unui părinte apropiat (Savin), conştient fiind că-l vedea pentru ultima oară în viaţa aceasta: *„Aşa-i că o fost fain?"*. Şi că în după-amiaza de 28 octombrie, aşteptînd să fie transferat de la Spitalul Militar din Cluj la Spitalul Clujana (unde avea să se stingă cîteva ceasuri mai tîrziu), ar fi spus, detensionînd atmosfera: *„Da' greu mai vine salvarea aia, parcă vine din altă ţară!"*...

Dar cum altfel ar fi putut înfrunta moartea cel care a trăit cu o asemenea mărturisită încredinţare a strămutării în Rai: *„Eu sînt sigur că merg în Rai. Cineva poate să spună că sînt mîndru. Dar nu pentru faptele mele cred că merg în Rai, ci pentru bunătatea lui Dumnezeu. Nu se poate să fi făcut Dumnezeu Raiul ca să-l ţină gol. Trebuie să ne potrivim cu Raiul, să ne placă în Rai şi să ne silim să-l cîştigăm, şi-l vom cîştiga. Căci Dumnezeu este Dumnezeul milei şi al îndurărilor. La slujbe auzim mereu că Dumnezeu bun şi iubitor de oameni este. Păi, de ce să nu credem că e bun şi iubitor, şi de ce să mă îndoiesc că mă va milui şi mîntui şi pe mine?"* (interviu acordat în februarie 2009 d-lui Claudiu Tîrziu şi apărut în revista *Formula AS*)?

Facă-i Dumnezeul milei şi al îndurărilor loc de cinste printre rugătorii Săi cereşti, iar pe noi învrednicească-ne măcar să-i citim cele peste 30 de cărţi şi să nu rămînem datori dreptei pomeniri a celui ce a fost – cum îi plăcea să zică despre alţii – mare "odihnitor de oameni" în tîrziul acestei lumi.

Răzvan CODRESCU

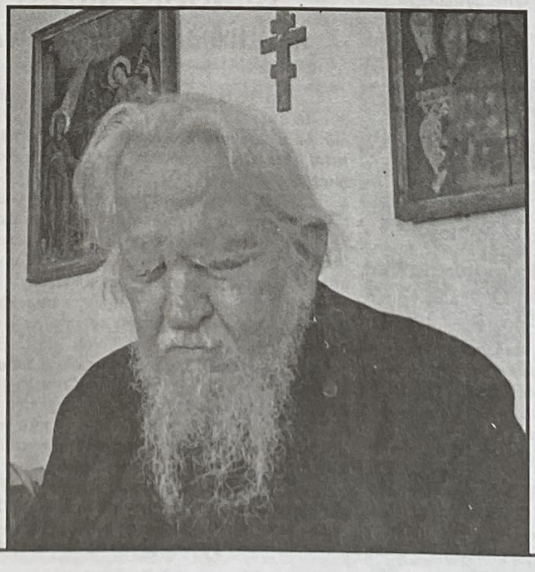

20 DE ANI DE LA ÎNVEŞNICIREA PĂRINTELUI ARSENIE BOCA

O VIAŢĂ DE SFÂNT

În toamna aceasta se împlinesc 20 de ani de la trecerea la cele veşnice a Părintelui Arsenie Boca, pe care evlavia populară îl numeşte deja "Sfântul Ardealului" şi care se află şi în atenţia Comisiei de Canonizare a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Altădată l-am evocat mai pe larg, chiar în paginile *Punctelor cardinale*. De data aceasta mă rezum la un secvenţial biografic, spre dreapta pomenire a unei vieţi exemplare întru Hristos, poate fără egal în monahismul românesc al secolului XX.

1910: Se naşte la 29 septembrie, la Vaţa de Sus, jud. Hunedoara, Zian, fiul lui Iosif Boca şi al soţiei sale Cristina.

1929: La 10 mai, în curtea Liceului "Avram Iancu" din Brad, şeful de promoţie al absolvenţilor din acel an, Zian Boca, planta, în cadru festiv, un gorun ce avea să se numească, prin hotărârea tuturor celor de faţă, "Gorunul lui Zian". Cel ce se născuse în inima Ardealului, aproape de Ţebea, unde veghează "Gorunul lui Horea", săvârşea un gest simbolic, pe care abia astăzi îl putem cântări în toată semnificaţia lui: nu departe de gorunul marelui mucenic al istoriei neamului nostru se sădea gorunul celui ce avea să fie, sub numele călugăresc de Arsenie (în gr.: "cel plin de bărbăţie"), marele mărturisitor harismatic al credinţei strămoşeşti.

1933: După absolvirea Institutului Teologic din Sibiu, Mitropolitul Nicolae Bălan îl trimite cu bursă la Academia de Arte Frumoase din Bucureşti, unde va urma şi studii de Medicină.

1935: Este hirotonit, pe 29 septembrie, diacon celib.

1939-1940: După terminarea Academiei de Arte Frumoase, îşi începe ucenicia în monahism, petrecând trei luni în Sf. Athos. Se spune că acolo ar fi dat de un duhovnic aspru, care i-a zis: "Mă, tu nu eşti în stare de nimic! Nici la măturat nu eşti bun!", la care tânărul şi-a spus în sinea lui: "Aici e de mine, la ăsta stau!". Încă din prima tinereţe se simte la el vocaţia asumată a celui ce mai târziu avea să proclame: „Măi, nu toţi cei din lume se prăpădesc, nici toţi cei din mănăstire se mîntuiesc... Unii din-tre călugări nu sînt călugări, ci cuiere de haine călugăreşti... De vrei să te faci călugăr, fă-te ca focul!". În acelaşi an este închinoviat la Sâmbăta de Sus, pentru ca în anul următor să fie tuns în monahism şi să înceapă ceea ce s-a numit "mişcarea de reînviere duhovnicească de la Sîmbăta".

1942: Este hirotonit preot, pe 10 aprilie.

1945-1948: Este în mai multe rânduri anchetat de Securitatea comunistă (la Râmnicu Valcea, Braşov, Făgăraş.

1948: În 25 noiembrie este adus la Prislop de către Mitropolitul Nicolae Bălan.

1949: În 14 septembrie, ziua Înălţării Sfintei Cruci, este hirotesit protosinghel.

1950: Se încheie activitatea sa ca stareţ, Prislopul devenind mânăstire de maici. Rămâne la Prislop ca duhovnic.

1951-1952: Ridicat în noaptea de 15 spre 16 ianuarie 1951, este dus la Canal, dându-i-se drumul abia în anul următor, când se întoarce la Prislop.

1955: Este din nou anchetat de Securitate (Timişoara) şi face 6 luni de detenţie.

1959: Prin actul Episcopiei Aradului nr. 2407/1959, este îndepărtat din mânăstire. Fără a fi caterisit, i se interzice să mai slujească. Este angajat la Biserica "Sf. Elefterie" din Bucureşti, ca pictor secund pe lângă pictorul Vasile Rudeanu.

1961: Este angajat la Atelierul de Pictură al Patriarhiei, de la Schitul Maicilor.

1968: Iese la pensie, neîncovoiat de vremuri. Începe pictura bisericii parohiale de la Drăgănescu, nu departe de Bucureşti.

1969-1989: După izgonirea de la Prislop, obştea de maici se reorganizează la Sinaia, unde Părintele Arsenie şi-a avut şi el, până la moarte, chilia şi atelierul de pictură.

1989: Se mută la Domnul pe 28 noiembrie şi este înmormântat, pe 4 decembrie, în cimitirul Mânăstirii Prislop.

Principalele scrieri rămase de la Părintele Arsenie (care multă vreme circulaseră "pe sub mână", în dactilograme, uneori fără semnătura sa) s-au editat după 1990, de la *Cărarea Împărăţiei* sau *Cuvinte vii* şi până la volumul antologic *Părintele Arsenie Boca – mare îndrumător de suflete din secolul XX. O sinteză a gândirii Părintelui Arsenie în 800 de capete*, realizat de Ioan Gânscă (cu sprijinul vrednicului de pomenire Părinte Arhimandrit Teofil Părăian), sau la *Seminţe duhovniceşti. Un caiet al Părintelui Arsenie Boca*, editat sub egida revistei *Lumea credinţei*. Cuvântul lui ne petrece peste vămile vremilor şi ne descoperă poarta de lumină a Împărăţiei, amintindu-ne mereu că "Neamurile au un destin ascuns în Dumnezeu. Când îşi urmează destinul, au apărarea lui Dumnezeu. Când şi-l trădează, să se gătească de pedeapsă!". *(R. C.)*

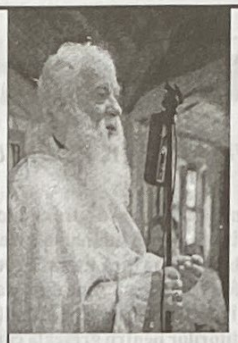

3 ANI FĂRĂ PĂRINTELE GHEORGHE CALCIU

Pare aproape de necrezut că pe 21 noiembrie a. c. se împlinesc trei ani de când Părintele Gheorghe Calciu (1925-2006), omul atât de viu şi de prezent în „lupta cea bună" a cetăţii creştine, nu mai e fizic printre noi. Cu atât mai de necrezut cu cât spiritualiceşte ne rămâne atât de aproape, iar cuvântul lui continuă să fie atât de lucrător în minţile şi inimile noastre. Îngrijindu-i un recent volum de învăţături şi mărturii, un adevărat *vademecum* al Ortodoxiei în actualitate, obştea de la Diaconeşti nu-i putea da un titlu mai inspirat decât acela de *Cuvinte vii*. Viaţa perpetuă a cuvintelor întru Cuvântul este taina marilor bogoslovi şi face parte din maiestatea mesianică a creştinismului – religia Vieţii şi a Învierii.

Împlinirea a 3 ani de la strămutarea la Domnul a autorului celor „şapte cuvinte către tineri" vine parcă să încununeze campania „Din temniţe spre sinaxare" şi să marcheze comemorarea tinerilor jertfiţi în urmă cu 20 de ani în încleştarea cu un regim care încercase nebuneşte, timp de 45 de ani, să-L ucidă din nou pe Hristos, în sufletele oamenilor. Din mormântul lui de la Petru-Vodă, Părintele Calciu ne dojeneşte şi ne conştientizează că nu suntem tocmai la înălţimea acelei jertfe, dar ne şi încredinţează, cu pilda lui personală, că nu e niciodată prea târziu să ne reasumăm întru Hristos viaţa şi istoria, să ne reîntâlnim în Duhul Adevărului cu marii noştri morţi, să înfăţişăm cinstea şi vrednicia neamului dinaintea Tatălui ceresc.

Pe 21 noiembrie va fi parastas mare la Petru-Vodă – şi mare pelerinaj de suflet românesc. Părintele Calciu, cu putere înaltă de la Dumnezeu, ne aşteaptă să ne regăsim şi să ne reculegem în aceeaşi iubire transfiguratoare, să ne depăşim micimile şi să fim una la picioarele Crucii lui Hristos. Răspunzând cuvintelor vii ale chemării lui mereu înnoite, să fim la Petru-Vodă dacă nu cu trupul, în orice caz cu duhul, rugîndu-L împreună „pe Domnul secerişului să scoată secerători la secerişul Lui".

(V. A. M.)

PĂRINTELE GHELASIE DE LA FRĂSINEI EVOCAT LA BUCUREŞTI

În ziua în care, în zori, sufletul părintelui Teofil Părăianuîşi luase zborul spre cer, părintele Ghelasie Gheorghe de la Frăsinei (n. 1944, com. Sălătrucel-Loviştea, jud. Vâlcea) era evocat în Aula Magna la ASE. Pare destul de ciudat ca la o academie de economie să se vorbească despre un duhovnic şi este cu atât mai frumos când se întâmplă asemenea „devieri". Evenimentul a fost organizat de conf. univ. dr. Liviu Bogdan Vlad, Biblioteca Centrală şi Centrul de Documentare Europeană, în parteneriat cu Editura Platytera din Bucureşti, condusă de teologul şi scriitorul Florin Caragiu. Manifestarea face parte dintr-un ciclu de conferinţe dedicate împlinirii a 20 de ani de la căderea comunismului.

A vorbit în deschidere însuşi prof. dr. Ion Gh. Roşca, rectorul Academiei de Studii Economice, apoi personalitatea părintelui a fost evocată de protosinghelul Varsanufie, starețul Mănăstirii Pătrunsa, de conf. Iulian Costache, de Monahul Valerian (ucenicul de chilie al părintelui Ghelasie), de ieromonahul Neofit Linte, de protos. Hristofor Bucur (starețul Mănăstirii „Sf. Ioan Botezătorul" din Poiana Braşov), de Ştefan Popescu (fratele părintelui Ghelasie), de Florin Caragiu (directorul Editurii Platytera din Bucureşti).

Cei prezenţi şi l-au reamintit pe părintele Ghelasie prin vizionarea un film de scurt metraj, realizat de clasa de la UNATC a regizoarei Elisabeta Bostan şi proiectat în sală.

Tot duhovnicului de la Frăsinei i-a fost dedicată şi expoziţia din holul Bibliotecii Centrale, cu picturi realizate de artistul George Alexandrescu. În partea doua a colocviului au vorbit pr. Costin Butnar, prof. Ioan Bruss, prof. Natalia Diaconescu, Alexandru Tulai, Ioan Gheorghian, Alexandru Valentin Crăciun şi Alexandru Bogdan Duca.

S-a lansat cu această ocazie şi volumul *Trăirea mistică a Liturghiei*, de ierom. Ghelasie Gheorghe, lucrare tipărită la Editura Platytera.

În final, participanţii au vizionat secvenţe dintr-un interviu luat de Răzvan Bucuroiu părintelui Ghelasie cu aprox. doi ani înainte de moartea sa (survenită în 1993), chiar în incinta Mănăstirii Frăsinei. Întâlnirea dedicată părintelui Ghelasie s-a încheiat cu o rugăciune de mulţumire săvârşită în paraclisul din instituţia gazdă.

(Daniela Şontică)

MOARA CU NOROC (2)

SAU MINIROMANUL UNUI SIMULACRU DE IUBIRE

Începând din numărul trecut, publicăm în serial unul dintre capitolele interesantei lucrări de doctorat a d-nei Denis-Steliana Brădescu închinată operei lui Ioan Slavici lecturate din perspectivă *creştină*. Este una dintre puţinele realizări notabile de critică literară creştină din peisajul culturii noastre actuale (istoria şi critica literară rămânând, din păcate, una dintre ariile cele mai descreştinate ale culturii româneşti). Să sperăm că astfel de întreprinderi se vor înmulţi şi vor ajuta „litera" să se reînalţe spre „duh". Cerem scuze autoarei şi cititorilor pentru greşeala care s-a strecurat în numărul trecut chiar în titlu („mora" în loc de „moara"). ***(R. C.)***

Partea II

Scylla şi Charybda

Licã *versus* Ghiţă – această opoziţie pare să fie centrul de foc al nuvelei. Urmărită pas cu pas, ea aduce în faţa cititorilor nu atât două forţe antagonice, cât mai degrabă două personalităţi, două energii a căror combustie e asemănătoare până la identitate, distincţia constând în sensul utilizării ei. Ambii luptă pentru a-şi proteja interesele, proprietatea, şi pentru a-şi păstra orgoliul neatins. Mai mult chiar, lupta însăşi contribuie la alimentarea acestuia, existând şi de o parte, şi de alta (conştient sau nu) convingerea că imaginea de sine s-ar altera definitiv în cazul unei înfrângeri finale. Şi pentru unul, şi pentru celălalt moartea e singurul capăt de drum posibil al celui învins. Construcţia lor complementară, de care vorbea Magdalena Popescu (interioritatea lui Ghiţă descompusă până la ultimele resorturi / portretizarea exterioară detaliată a lui Licã), nu ne poate păcăli, deşi intenţia scriitorului a fost poate aceasta. Eroii îşi dispută întâietatea, iar instrumentele utilizate nu importă. Machiavelic sau nu, planul de luptă al fiecăruia are în vedere doar scopul final: înfrângerea zdrobitoare, mai precis distrugerea celuilalt. Ghiţă, aparent, nu îşi doreşte aceasta. El vine la Moara cu noroc nu atât pentru bogăţie, cât pentru liniştea colibei sale aşa cum o vede el. Lupta cu Licã îl îndepărtează de obiectivul iniţial, căci Sămădăul are darul – dacă se poate numi astfel – de a amplifica exponenţial defectele lui Ghiţă doar intuite iniţial. El este o „oglindă-oglinjoară" răsturnată a lumii. Te vezi în ea nu aşa cum eşti sau visezi să fii, ci exact contrariul: îţi arată omul măcinat de cancerul minusurilor sale, ce altfel s-ar fi putut estompa, dacă el ar fi ales altă cale. Există întotdeauna răscruci unde poţi schimba drumul. Ele apar şi în calea lui Ghiţă. Decizia acestuia e însă mereu aceeaşi. Neputinţă, nevolnicie, tragism... nu ştim. Răspunsul nu pare să se contureze de acum. „Confruntarea între Ghiţă şi Licã din capitolul V al nuvelei *Moara cu noroc* – nota într-un interesant studiu [1] din 1977 Alexandra Indrieş – constă în conflictul dintre două moduri diferite de a înţelege complicitatea". Într-adevăr, Licã îşi vede complicele ca pe un simplu instrument, căruia nu-i acordă statutul de subiect şi de a cărui conştiinţă nu ţine cont. *„În inima omului poate să fie orişice; destul numai să simt că vai şi amar de el, dacă nu-mi face pe plac"*. „Atitudinea este de autoritate incontestabilă, bazată pe opoziţia disjunctă, clar şi ritos articulată: *„Ori îmi vei face pe plac, ori îmi fac rând de alt om la Moara cu noroc"* [2]. Ca orice element al unei scheme funcţionale, Ghiţă poate fi oricând substituit, după cum se întâmplaserã lucrurile cu predecesorul său: *„– Ungurul a murit? întrebă el când văzu pe Ghiţă. – Da! – Şi tu ai venit în locul lui!"*. Pentru Ghiţă, dimpotrivă, raportul de complicitate – pe care nu-l respinge – este conceput ca un raport *inter pares*. El vrea să fie luat în consideraţie în calitatea sa de persoană, de om pentru care e esenţial un raport de intersubiectivitate eu-tu, înţeles ca dialog identitate-alteritate: *„– Licã – grăi cârciumarul –, nu crede că poţi să mă ţii de frică. Dacă eşti om cuminte, caută să te pui la bună înţelegere cu mine"*.

E important de observat, în acest sens, faptul că, pe parcursul nuvelei, Ghiţă i se adresează mereu lui Licã pe numele propriu, marcând prin aceasta entitatea unică şi valoarea individuală a partenerului de dialog; pe când celălalt foloseşte doar pronumele sau pur şi simplu persoana verbului, prin care minimizează valoarea interlocutorului său. Nici fostul cârciumar nu fusese desemnat prin nume. „Ungurul" murise, un alt pion îi luase locul. Parte din jocul vieţii, această nouă piesă trebuia doar să se integreze şi să respecte poziţia ce îi fusese atribuită. Ghiţă însă nu se vrea slugă, ci prieten: *„– Licã, tu trebuie să înţelegi că oamenii ca mine sunt slugi primejdioase, dar prieteni nepreţuiţi"*. Pentru a-i deveni astfel egal, fârtat, el se opune lui Lieã, care, asemenea unui stăpân cu autoritate indiscutabilă, nu acceptă „calificarea" cârciumarului. Reprezentativă este în acest sens scena din capitolul XII: *„– Îţi sunt tovarăş! grăi Ghiţă hotărât şi rece. – Nu te primesc! răspunde Licã tot atât de hotărât şi de rece"*.

Analizând „cadrele" luptei eroilor, remarcăm faptul că în primele două scene de confruntare directă a celor doi raportul de forţe e echilibrat. Urmează atacuri indirecte: Licã îşi propune să-l compromită public pe Ghiţă prin implicarea sa în omorârea arendaşului şi prin ofensarea nevestei într-un dans dezmăţat. Reacţia nu rămâne fără răspuns, ea este mai mult în plan lăuntric decât în plan exterior, faptic: *„Ghiţă nu zise nimic, ci-şi puse numai de gând că are să o ţie minte şi asta"*. Licã îi dă o lovitura mortală rivalului obligându-l să se constituie în parte la judecată, după ce acesta stătuse câteva zile la închisoare. Magdalena Popescu susţinea faptul că pentru eroul slavician omul reprezintă locul geometric al părerilor celorlalţi şi a sa despre sine. Licã ştie aceasta şi continuă demolând unul dintre pilonii de rezistenţă ai orgoliosului Ghiţă. Comunitatea în sânul căreia el ocupa un loc onorabil îl judecă acum, la proces, cu asprime şi, chiar dacă e achitat din lipsă de dovezi, Ghiţă nu mai poate fi în ochii lumii cea a fost şi – încă mai grav – nu mai poate păstra nici în ochii săi vechea imagine absolutistă despre sine: *„Odinioară el credea că omul poate să facă şi să desfacă; acum simţea că toate vin cu întâmplarea şi se mulţumea cu vuţinul bine de care avusese parte"*. Cârciumarul se minte în încercarea de a uita trecutul şi de a proiecta un viitor pe care îl vedea când vindicativ, când iertător. În aceste condiţii, prezentului nu-i rămâne loc să existe. Revenirea lui Licã (scena confruntării – cap.XII) va găsi o casă a fiinţei fisurată de un cutremur trecut şi cârpită de minciuni şi iluzii fără fundament. Un vânt al ispitei nu va face decât să confirme aşteptarea cea mai sumbră: aflat la una din cele mai mari răscruci ale vieţii sale, Ghiţă alege din nou vechea cale. Aceeaşi opţiune, aceleaşi consecinţe. Licã ştie că a învins acum definitiv. De aceea nu ezită în a-şi prezenta superioritatea, etalându-şi forţa, armele şi chiar slăbiciunea: *„Peste mintea mea tot nu trece nici unul cu mintea lui, nici tu, nici altul. [...] E însă o slăbiciune de care mă tem, fiindcă nu ştii niciodată cum s-o apuci [...]: de femei, ba chiar mai rea decât aceasta de o singură femeie"*. Acesta e momentul lui de glorie, ultimul. Cu piciorul pe grumazul învinsului, învingătorul îşi permite chiar să facă aprecieri retrospective legate de luptă. Relatarea e la trecut, cum la trecut fusese şi confruntarea. La prezent e doar realitatea fiinţei sale, a puterii sale dominatoare (*„Tu nu eşti om, Licã, ci diavol! – O simţi acum?! grăi sămădăul mulţumit"*) şi conştiinţa victoriei (*„Ai stat până acum din încăpăţânare; trebuie să stai de aici înainte de frică. N-am muncit eu degeaba: acum tremuri înaintea mea ca frunza de mesteacăn; acum vreau să stai aici!"*). Tot ce va urma, acţiunile sale slugarnice (schimbarea banilor lui Licã, înşelarea lui Pintea, abandonarea soţiei) nu sunt decât formule repetitive ale aceleaşi stări de fapt: Ghiţă a fost doborât. Prăbuşirea Anei, moartea sa şi a acesteia nu sunt decât consecinţe ale propriei căderi.

Superioritatea lui Licã nu s-a redus la vorbe, ea s-a concretizat în fapte care de care mai surprinzătoare. Diabolicul Licã ştie să se impună şi o face magistral de la prima apariţie. De sus, de pe cal, el îşi dictează, fără drept de replică, deciziile şi cere tuturor respectarea lor strictă. Cititorului însuşi i se transmite această senzaţie de subordonare. Tonul şi vocea lui Licã irup din spaţiul textului scris. Urechile reţin sobrietatea şi răceala vorbelor rostite. Nu e nevoie să-i vedem expresia chipului pentru a fi convinşi (deşi Slavici ne oferă destule detalii pentru a ne-o imagina). Sămădăul ştie să-şi afirme prezenţa ca nimeni altul. De jos, îl privim şi îl ascultăm în tăcere. Ca şi Ghiţă, a cărui minte îl acceptă şi i se supune.

În ceas „aniversar", Sămădăul recunoaşte însă calităţile adversarului, pe care îl descifrează mai bine decât propria soţie: *„– Tu eşti om, Ghiţă, om cu multă ură în sufletul tău, şi eşti om cu minte: dacă te-aş avea tovarăş pe tine, aş răde şi de dracul, şi de mumă-sa. Mă simt chiar eu vrednic când mă ştiu alăturea cu un om ca tine"* sau *„– Poate că tu crezi c-ai putea s-o faci, te ştiu însă om destul de cuminte pentru ca să simţi ce-ar urma de acolo pentru tine, şi te ştiu om care ţine bani"*.

Între cei doi rivali există, fără doar şi poate, respect – dincolo de animozităţile evidente dintre ei. Hotărât, rece, îngrozit, uimit, Ghiţă vede în Licã forţa interioară, o întrupare a voinţei care lui îi lipseşte. Licã e omul *„care nu îşi pierde niciodată liniştea"*, e cel *„pe care îl poţi speria cu o vorbă, dar nu-l poţi stârpi..."*. El e tare în timp ce cârciumarul se recunoaşte fie prea slab spre a se stăpâni să nu-l ucidă, fie prea sfârşit de efortul luptei. În cele din urmă, Ghiţă îşi va recunoaşte şi va accepta convieţuirea cu păcatul, mărturisire pe care o simte ca pe o uşurare. *„Ei! ce să-mi fac?! Aşa m-a lăsat Dumnezeu! Ce să-mi fac dacă e în mine ceva mai tare decât voinţa mea?! Nici cocoşatul nu e însuşi vinovat că are cocoaşă în spinare: nimeni mai mult decât dânsul nu ar dori să n-o aibă"*. Orgoliosul pasează şi de această dată responsabilitatea altuia. Nu el, ci divinitatea e vinovată. Dumnezeu, la care până acum nu făcuse deloc apel, se constituie în scuză a tuturor neputinţelor trăite. Ghiţă – Gheorghe, care ar fi trebuit să lupte cu Balaurul – trăieşte acum din plin frica de posibila răzbunare a lui Licã, văzut cel puţin ca reprezentant al răului, dacă nu chiar răul însuşi. Mai mult, îl vedem contemplând prăbuşirea soţiei: *„... de aceea parcă-i venea să se bucure când iar o vedea căutându-l cu ochii pe Licã ori legându-se de el, căci acum erau deopotrivă"*.

Dacă Licã pare să trăiască zile albe, Ghiţă îşi trăieşte agonia. Imun la orice tip de suferinţă sau bucurie, el păstrează în final vie în inima sa doar iluzia că hotărârea de a fugi departe cu aceştia e cea mai bună alegere. Nu-l mişcă nici strigătul gâtuit de disperare al Anei, care intuieşte răul şi, din această cauză, e decisă să nu-l lase singur de Paşti: *„Ţiu la tine, Ghiţă, ţiu cu toată inima, şi cu cât te vei face mai aspru, cu atât mai dinadins am să ţiu, şi ţi-o spun aceasta fiindcă te văd că nu vrei s-o auzi"*. Replica bărbatului stă sub semnul aceleiaşi grosolănii pe care nici fermitatea dureroasă a soţiei nu o tulbură. Cangrena l-a cuprins în totalitate: *„Atât se simţea de ticăloşit şi de slab în el însuşi, încât nu mai putea să-şi dea*

(continuare în pag. 16)

Drd. Denis-Steliana BRĂDESCU

[1] Alexandra Indrieş, „Opoziţia semantică de alteritate în nuvelele *Moara cu noroc* şi *Comoara*", în vol. *Ioan Slavici – Evaluări critice*, Ed. Facla, Timişoara, 1977, p. 171.
[2] *Ibidem*.

Răzvan Codrescu: ZECE SONETE RĂZLEȚE

CREDO NOSTRUM

Credința nu se pierde prin vrăjmași,
ci-n lupte mai degrabă se-ntărește,
dar o smintesc cei care cred orbește
și se prefac în cîinii ei trufași.

Credința noastră-i sfîntă nebunie,
e taină grea de pîine și de vin,
dar n-are dinți, nici gheare, nici venin,
nu mușcă, nu împroașcă, nu sfîșie.

Credința crește dreaptă din iubire
și nu e țel, ci stîlp de foc pe cale,
spre cel ce și la ceas de răstignire
se roagă din prisosul milei sale
să fie-n cer iertați și-aceia care
piroane-i bat în mîini și în picioare.

SÎMBĂTA DE SUS

Arsenie, de-a dreapta, arde-n nori
și Teofil, de-a stînga, preaiubește,
și stă la sfat Cuvîntul, românește,
cu sfinții lui de neam odihnitori.

Prin gura lor de rai de-atîtea ori
grăit-a cel ce toate le plinește,
că azi ne sună limba îngerește
și ne-amiros cuvintele a flori.

Cînd noaptea se înțarcă din păduri
și toamna țipă ca o cobe rece,
ei stau de veghe, în cerești armuri,
pe unde-n veci iubirea nu se trece –
și pentru ei pe lume ne mai ține
cerescul crug al milelor divine.

GOLEM

De ce se-aprinde carnea așa ușor de tine,
cînd ești orice pe lume, doar frumusețe nu?
De dăinui în amurgul iubirii numai tu,
atunci desfid iubirea și legile divine!

De viu trăiește iadul, și-ar fi murit mai bine
cel care doar și-o dată prin patul tău trecu;
nu el, ci șapte neamuri vor ispăși de-acu,
că nu-i blestem mai mare în zgîrciuri mai puține!

Apocalipsa-ncepe cu stîrvul tău boit
și trîmbița a șaptea în rîsul tău răsună;
cînd tu existi, o lume degeaba a trăit!
Nu Dumnezeu, ci dracul ți-a dat suflare ție,
dar tremură el însuși de tine-n văgăună,
ca de-un golem ce-i pradă întreaga-mpărăție!

RAȘELA

Nici păr roșcat și nici pistrui nu are,
gheșefturi n-a făcut în viața ei,
nu-i trec prin cap vedenii sau idei,
iar de credință-i lesne uitătoare.

Nici stearpă nu-i, dar nici să nască-n stare,
trecutul nu e pentru ea temei,
nici viitorul nu se-ntreabă ce-i,
ci doar prezentul demn de grijă-i pare.

Nu-i rea de gură (doar de muscă, poate),
nu știe limbi, nu-i meșteră-n cuvinte,
nu-i tare în virtuți, nici în păcate,
nu vrea să treacă altora-nainte,
încît mă-ntreb: Rașela dacă-o cheamă,
de ce să-și poarte numele cu teamă?

MEREU MAI MULT

Să vrea mai mult, mai lesne și mai bine
e-n firea cui e viu și nu se lasă;
cînd nu-ți dai ghes și tot ce-i nou te-apasă,
deși trăiești, puiește moartea-n tine.

Înțelepciunea care-n loc te ține
nu face-n veci cu rîvna crucii casă,
și-atunci e viața strașnic de frumoasă
cînd crești mereu și nu te-nchizi în sine.

Să te-nnoiești, cu spornică-ndrăznire,
să dai cu tifla morților de vii,
să nu-ți ajungi nicicînd și nicăire,
oricîte-nțelepciuni te-ar ispiti –
așa te place Duhul, care n-are
măsură-n necurmata lui suflare.

TÎRZIU DE LEAT

De ce-i în jur mai pot să mă mai mir,
cînd i-am golit acestei lumi paharul
și-i știu întregi și dulcele, și-amarul,
și părul pîn' la cel din urmă fir?

N-am zel să-i fiu nici jude, nici martir,
căci ține singur Dumnezeu cîntarul,
și doar pe sfinți îi face vrednici harul,
pe cînd eu stau la urma altui șir...

Talantul, însă, ce mi-i dat de sus
n-aș vrea să-l cheltui fără-nțelepciune,
nici să rămînă la popreală pus.
De-aceea stau de veghe-n limba mea,
părtaș umil al luptei celei bune,
de lume plin... și tot mai gol de ea.

NESĂȚIOASA NEAMULUI IUBIRE

Nesățioasa neamului iubire
ne ține treji, aievea și în vis,
și raiul de ne-ar fi cumva închis,
noi tot am mai spera în izbăvire.

Răniți de moarte sau smintiți de iele,
iubirea crește ca un leac în noi,
mai mare decît ziua de apoi
și decît tot ce poți citi în stele.

Iubire dacă este Dumnezeu,
atunci de răi, dar și de buni ne știe:
oricît ne-ar bate mila lui de greu,
tot ne mai lasă-un cap de veșnicie.
Și-n felul lui dumnezeiesc pe toți
ne face tainic slavei sale soți.

VIRTUTEA-N NOI...

În noi virtutea capăt nu-i, ci cale,
pe care merge omul pe cît poate,
mereu atît de mic într-ale sale,
dar pus stăpîn de Domnul peste toate.

Chemat de sus să fie dumnezeu,
sfințirea lui amar de trepte suie,
și-abia de-ajunge, ostenind din greu,
temei de-aici veciei lui să puie.

N-avem cu toții-o singură măsură,
dar știm c-avem aceeași grea chemare,
și dacă trupul silnic o îndură,
cu-atît va fi plinirea ei mai mare,
căci Duhul Sfînt, ca o sămînță pură,
plesnește iar și iar, în fiecare.

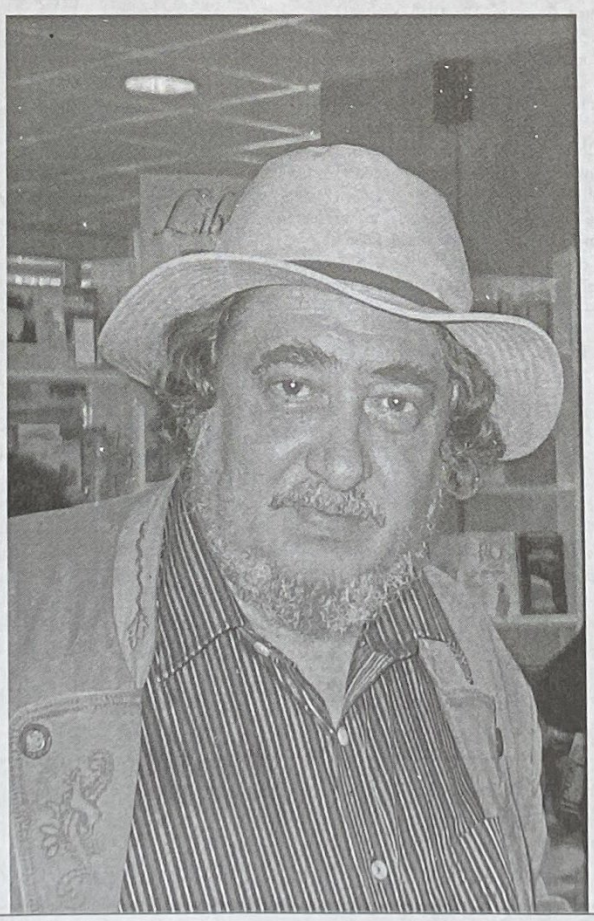

UNUL DINTRE MULȚI

Mulțime-s de-ncălțați și de desculți
și-n fiecare gîndul cuib își face,
așa că nu uita, cînd nu-ți dă pace,
că nu ești decît unul dintre mulți.

Nici nu vorbi mai mult decît s-asculți,
nici nu-l sfida pe-acela care tace,
căci Duhu-n lume suflă unde-i place
și nu ești decît unul dintre mulți.

Cuminte nu-i de tine să exulți,
căci tot păcatul în trufie zace
și orice om, de la Adam încoace,
nu-i decît unul dintre tot mai mulți.

Doar în Hristos cel Unul sîntem una,
dar nu primim aici decît arvuna.

VA FI UN TIMP

Va fi cîndva un timp ce-o să ne sară
din tot prea multul lumii doar pe noi
și ne-o lăsa de zeghea cărnii goi,
pe vreun ghețar de liniște stelară.

În așteptarea zilei de apoi,
visa-vom nu ce-am fost odinioară,
ci ce-am fi fost trăind a doua oară,
de ni s-ar da veleatul înapoi.

Pe cînd în lume, jos, vor rîde-n soare
frunzișuri verzi, și ape-or curge lin,
și veșnic se va crede fiecare,
de dorul lui ca de-o ispită plin...
Dar – vii și morți – în gîndul lui ne ține
cel care singur e etern prin sine.

PAMFIL ŞEICARU

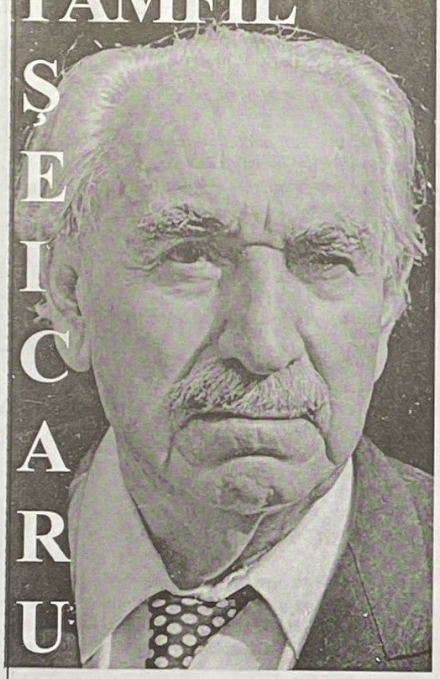

AŞA CUM A FOST

Un erou al întregirii naţionale şi cel mai mare jurnalist român al secolului XX (21)

MADRIDUL ŞI ACTIVITATEA LUI ŞEICARU

(urmare din numărul trecut)

Prezenţa lui la Madrid şi relaţiile cu legionarii îl trecuseră în partida *simiştilor,* un lucru care nu era adevărat. Şeicaru o spunea clar de tot: *N-am fost, nu sunt şi nu voi fi niciodată legionar.* O spusese lui Iaşinschi şi Gârneaţă – doi comandanţi legionari aflaţi Spania, care nu înţelegeau că Şeicaru nu accepta să i se pună hamuri pe umeri, sau să fie condus de alţii. Cu alte cuvinte, planurile lor nu puteau fi realizate şi imensa puterea de muncă a lui Şeicaru nu putea fi folosită. Horia Sima, cel care în rândul legionarilor din Spania avea ceva de spus, era mai diplomatic şi susţinea că Şeicaru se comporta corect. El putea fi câştigat numai prin sinceritate, trebuia doar să ştii cum să-i vorbeşti.

Şeicaru era mult prea mândru şi nu cultiva floarea făţărniciei. Şi totuşi, în lupta cu greutăţile exilului avea o apucătură care îi făcuse o grămadă de duşmani şi mult rău. Nu era obişnuit să se ascundă după degete, spunea fără ocol ce gândea şi niciodată n-a fost prietenul extremelor, chiar dacă într-o oarecare măsură le făcuse legionarilor de la Madrid câteva concesii. Era uşor de înţeles. Sărăcia cu care trebuia să lupte se datora situaţiei economice, numai că n-avea poftă să se încarce cu ideologia lor. Primii care s-au dus la Şeicaru cu o vorbă bună au fost legionarii lui Sima. Temele tratate de el le mergeau la inimă şi erau foarte fericiţi că puteau profita de munca şi ideile lui. Mai clar spus, Şeicaru nu s-a lăsat niciodată influenţat, aşa că nu este de mirare că legionarii lui Sima de la Madrid beneficiau de experienţa lui ziaristică şi de imensa lui pregătire în trecutul ţării.

Traian Popescu, unul din grupul lui Horia Sima şi redactorul revistei *Carpaţii,* îl ajuta foarte mult în activitatea lui ziaristică, în primul rând cu limba spaniolă. De fapt, olteanul, Traian Popescu, era îndatorat până peste cap şi nu ştia cum să scape de scadenţele care îl hărţuiau fără întrerupere. Făcea comerţ cu timbre poştale ca să fie în stare să scoată revista *Carpaţii,* copilul lui scump şi în acelaşi timp motivul existenţei sale. Din Paris, fostul căpitan Nicolae Ştefănescu-Govora venise la Madrid, să fie cât mai aproape de Şeicaru. Dacă Alexandru Cristescu n-ar fi murit în decembrie 1957, mai mult ca sigur că ar fi fost şi el acolo. Nu împlinise nici 50 de ani când plecase pe drumul fără sfârşit. Discipolii cei mai de încredere al lui Şeicaru la Madrid au fost Traian şi Govora, care nu se puteau despărţi de el. Îi citeau pe buze dorinţele lui cele mai secrete şi le îndeplineau pe loc. Legăturile lor cu Bucureştiul erau cunoscute şi pentru Şeicaru nu erau un obstacol greu de trecut. Mai mult; se ştia şi felul cum fuseseră obligaţi să conlucreze cu centrala de la Bucureşti. Unul avea motivaţia cum să scape de scadenţe, iar la celălat motivul dureros era soţia, pe care nu o mai văzuse din 1950. Soţia era reţinută în România şi Govora stătea în strânse relaţii epistolare cu dânsa.

Majoritatea refugiaţilor români nu-l acceptau pe Traian Popescu: era legionar şi n-aveau nici simpatie pentru protejatul lui Şeicaru, pe care, în realitate, nu-l cunoşteau. Oricum o întorceai, tot acolo ajungeai. Dar relaţiile lui Şeicaru cu Traian Popescu au avut un succes neaşteptat, surprinzător, la care nimeni nu se gândise. A făcut imposibilul şi a publicat cele două volume cu *Istoria Partidelor Naţional, Ţărănist şi Naţional Ţărănist,* una dintre lucrările de vază ale lui Şeicaru, cu toate că n-avea idee cum să ducă la bun sfârşit curajul său. Cu toate că era dator până peste cap, îşi dăduse seama de importanţa celor scrise de Şeicaru. Istoria partidelor din România trebuia publicată şi Traian a făcut-o, fără să judece prea mult. Cele două volume au fost tipărite în 1963 şi puse pe piaţă, dar presa română din exil nu le-a menţionat, cum n-a fost menţionată nici *La Roumanie dans la Grande Guerre.* O anumită clasă din exil nu era interesată de trecutul României, cu atât mai mult că autorul era Pamfil Şeicaru.

Un an mai târziu, la 14 februarie 1955, patru tineri români, duşi la Berna într-un Volkswagen condus de Tudor Ciochină, mare mutilat de război (ambele picioare îi fuseseră sfârtecate de o mină în Rusia), puseseră mâna pe Legaţia Republicii Populare Române. Pe timpul acela mă găseam la Consulatul General American din Salzburg şi citisem micul articol publicat în *New York Times,* care menţiona fapta lor. Cei patru tineri români făcuseră un protest unic prin ocuparea legaţiei comuniste în lumea diplomatică, un protest adresat regimului de atunci din România. Noutatea trebuia imediat publicată, dar cei care erau în stare să o facă, n-au făcut-o. Ar fi fost obligaţie lor, ei reprezentau România în Apus şi erau în drept, dar nu s-au gândit. Interesele lor dictau altă comportare, iar Barbu Niculescu, secretarul general al Ligii Românilor Liberi, înfiinţată pe timpuri de Generalul Nicolae Rădescu, ar fi trebuit să o facă. Nu este nevoie să spun că Barbu Niculescu n-avea interes să o facă public. Singurul care s-a urcat furtunos pe baricade în Spania – ţară evitată de "marile democraţii" din Occident – a fost Pamfil Şeicaru. La 22 şi 23 martie 1955, presa madrilenă şi cea din provincie publicase o scrisoare deschisă, adresată lui Don Roberto Reyes Morales, renumitul penalist spaniol. Scrisoarea era semnată de Pamfil Şeicaru şi Aron Cotruş, care locuia tot în Spania. Mă mira numai faptul că Şeicaru reuşise să-l convingă pe Aron Cotruş să semneze alături de el. Îl cunoşteam de la Lisabona şi ştia ce valoare avea…

Prin scrisoarea deschisă, i se cerea lui Don Roberto Reyes Morales să se ocupe de cei patru tineri români şi să le ia apărarea în fruntea unei delegaţii de avocaţi spanioli. Citez din scrisoare numai câteva rânduri interesante: *Ei au participat la acest atac ca mandatari ai naţiunii crucificate. Acţiunea a avut două obiective: să înlesnească lumii libere o apărare mai eficace, dezvăluindu-i toată conspiraţia comunistă, care îşi are centrul de execuţie în chiar legaţia zisei Republici Populare Române la Berna, să atragă atenţia lumii libere asupra patriei lor supuse regimului de teroare al ocupaţiei bolşevice. Erau conştienţi de riscurile cu care se înfruntau, dar toţi acceptaseră sacrificiul vieţii pentru a face această supremă ofrandă cauzei româneşti.* Nu numai că el acceptase, dar la o şedinţă prezidată de Franco, Roberto Reyes Morales fusese însărcinat de Consiliul de Miniştri spaniol cu apărarea lor. Din nefericire, autorităţile elveţiene n-au fost de acord. Elveţia n-avea legături cu Spania, iar cei doi semnatari n-aveau idee că Elveţia introdusese o nouă lege specială, în care se preciza că, atât timp cât Franco conduce Spania, elveţienii nu vor să întreţină legături cu spaniolii.

(Va urma)

René Al. DE FLERS
(München)

MOARA CU NOROC (2) *(continuare din pag. 14)*

seama ce poate şi ce nu poate să facă, şi aşa, încetul cu încetul, se lăsa în voia întâmplării şi aştepta cu o leneşă nepăsare sosirea lui Lică".

Duminică, ziua de Paşte. Lică soseşte. După el – şi ţiganii. *„Pe când la Ineu oamenii intrau în biserică, la Moara cu noroc se începu veselia destrăbălată şi fără frâu. Ana nu voia să joace tocmai pe timpul sfintei liturghii [...], dar Lică, neastâmpărat afară din seamăn, o strânse în braţe şi o luă cu sila la joc. Ea îşi aţinti ochii la Ghiţă: acesta însă, în loc de a se arăta supărat, scoase pe Uţa din mânile lui Răuţ şi începu să-şi petrească şi el, dar să-şi petrească, precum petrece omul când se pune în ciuda altuia".*

„Când religiosul se descompune, nu securitatea fizică este singura sau imediat ameninţată, ci ordinea culturală însăşi. Instituţiile îşi pierd vitalitatea; armătura societăţii se prăbuşeşte şi se dizolvă; mai întâi lentă, eroziunea tuturor valorilor se precipită; întreaga cultură riscă să se prăbuşească şi într-o zi ea se năruieşte ca un castel de cărţi" [3]. La scară mică, societatea îşi găseşte corespondent în instituţia familiei. Ghiţă şi Ana lui, căzuţi sub incidenţa maleficului, complet alienaţi, îşi pierd definitiv reperele. Bătrâna şi copiii luaţi de aceasta reuşesc să se sustragă. La plecare, ea, cu durere în suflet, îşi exprimă – pentru prima oară – dorinţa de a fi ascultată şi urmată. Rămasă fără răspuns, îi avertizează în legătură cu pericolul pe care îl reprezintă Sămădăul: *„E bine să-i crezi pe oameni buni, fiindcă aşa te bucuri mai mult de dânşii: Lică e însă om rău din fire. Nu v-am spus-o până acum, fiindcă n-aveam pentru ce: acum vă zic să-l ţineţi mai departe de voi".*

Abandonată de soţ printr-un gest ce se vroia salvator, dar care ajunge a fi unul nebunesc, Ana cade, cu şi fără voia sa, în mâinile lui Lică. Decis parcă să facă să dispară orice urmă de speranţă din sufletul deja învinsului Ghiţă – ca şi cum nu ar fi destul să dărâmi o casă, ci abia ştergerea ei de pe faţa pământului aduce uitarea –, Sămădăul o posedă pe Ana, pentru ca apoi s-o abandoneze cuprins de silă. Prin acel *„Trebuie să mă duc şi nu vreau să rămân. [...] Ce să fac eu cu tine?!"* se dezvăluie o dată în plus firea Sămădăului. Slăbiciunea lui pentru femeie nu se converteşte în ceva mai profund, mai omenesc. Atâta e şi nu poate fi mai mult decât atât. Lucrurile stau altfel în cazul lui Ghiţă. Deşi nerecunoscută, neputinţa îi ocupă sufletul, chiar dacă tot orgoliul o hrăneşte. Convins că face un gest purificator şi salvator pentru femeia împovărată de greutatea păcatului, el o ucide. Scena e memorabilă prin cruzimea, şi semnificaţia ei.

(Va urma)

[3] René Girard, *Violenţa şi sacrul*, trad. de Monă Antohi, Ed. Nemira, Bucureşti, 1995, p. 57.

www.punctecardinale.ro
e-mail: ligia.banea@yahoo.com
PUNCTE CARDINALE S. A. L.
cont: B. R. D. Sibiu RO48BRDE330SV02146903300
ISSN: 1223-3145

Gabriel CONSTANTINESCU (director), Răzvan CODRESCU (redactor şef),
Demostene ANDRONESCU (redactor şef-adjunct),
Ligia BANEA (secretar de redacţie), Marcel PETRIŞOR (redactor)
Adresa Redacţiei: 550399 SIBIU – Calea Dumbrăvii 109, tel./fax 0269/422536

Tehnoredactare computerizată
PUNCTE CARDINALE

Tipar: NOBLESSE S.R.L